

Orosházi HARANGSZÓ

VII. évfolyam 4. szám · 2000. október 31.

Skorka Katalin:

Egy rézkarc megelevenedik

A legtöbb lelkési hivatalban sok festmény található. Elődök tekintenek ránk a falakról, tudós férfiak és nagylelkűen adományozó hölgyek. Az egyházközségek múltjának töredékei között egy-egy portré és tollrajz nem csak művészettörténeti, de egyháztörténeti értéknek is bizonyul. Ha jobban körbepillantunk, hamar szemtől szemben találjuk magunkat Lutherrel, nagy reformátorunkkal is.

Összevont szemöldök, villámló tekintet, ujjai és karizmai görcsösen megfeszülnek, amint erősen markolja Bibliáját, Írását. Az Ószövetség professzora páratlanul egyszerű, tiszta teológiát képviselő alak. Mégis, csupán áttételesen főszereplője ő e címoldalnak, hiszen nem miatta, s nem is az 1517. október 31-én kiszegezett 95 tétel hatására öltöznek vörösbe templomaink. A Szentlélek Úristen ünnepe ez, akár a pünkösd. S mivel a Szentlélekről szóló tan az egyik legnehezebb a teológia tudományában, ezért e krisztusi ember (homo christianus) élete és egyénisége példázhatja nekünk, milyenné formálhat bennünket is Isten ereje. Reformátorunk nincs különleges magaslatba emelve, nem elérhetetlen mindaz, amiről szavai, művei, magatartása bizonyosságot tesznek. Ha tiszteljük is, sosem őt akarjuk másolni, hanem ahhoz a Krisztushoz szeretnénk életünket kötni, akinek ő is szolgálatába állt.

Az itt látható rézkarc segít abban, hogy jobban elképzelhessük, milyen lehetett Martin Luther, Jézus Krisztus követője. Célzatosan olyan tulajdonságokat választottam, amik nem a Lélek gyümölcsei, a magyarázat tükrében azonban ért-

hetővé válik, miért is jó, ha egy hívő ember rendelkezik velük.

Határozottság – Luther eltántoríthatatlanul küzdött azért, hogy elsősorban a Szentíráshoz, a kegyelem igéjéhez ragaszkodjunk. Magunkra nézve igaznak kell tartani, amit az Írás mond. Mindenki *simul iustus et simul peccator*: egyszerre igaz és bűnös. De, hogy ezt észrevegyük, pontosan különbséget kell tenni: mi a jó és mi a rossz! Korunk nagy visszássága

többek között, hogy betegségnek vagy devianciának mondja a bűnt. Luther nem kertelt, nem kendőzte el Isten igazságát. A bűn az bűn, bármennyire is szép gúnyába van öltöztetve! Sőt, a keresztyén embernek saját érdekében kell magát bűnösnek vallani, hogy átélhesse Megváltója hozzá hajoló kegyelmét.

Bölcsesség – Szülők és tanárok azon fáradoznak, hogy minél nagyobb tudással

rendelkezzen az utánuk következő generáció. Ma már a biztosabb jövő reményében diplomákat gyűjtenek a fiatalok, s a megszerzett tudás sokakat tesz önteltté, magabiztossá. Úgy formál, hogy sem a szívben, sem a fejben nem marad hely Istennek, alázatnak, hálának. Luther bölcsessége elgondolkodtató. Nem azért, mert lenyűgöző volt nyelvismérete, rekordba illően gyors az Újszövetség fordítása, hanem mert a legnehezebb fogalmakat és dogmatikai részeket is le tudta a képzetlen családok, gyermekek nyelvére fordítani (lásd Kis Káté). Híres professzorokkal folytatott kollokviumok és viták közepette sem feledkezett meg Uráról, s arról, hogy Neki köszönheti életét, mindenét. Bár kiváló tudora volt a teológiának, jártas volt a művészetekben, prédikációi elevenek és magával ragadók, könnyen érthetők, de a lényegyet mégsem elnagyolók. Lelkészek és tanítók is szeretnék ezt a fajta bölcsességet magukénak tudni, aminek nem titok a nyitja: sok foglalatosság az igével és kitartó, imádságos élet.

Bátorság – Ezzel kapcsolatosan sok idézet juthat eszünkbe: „Itt állok, más-ként nem tehetek.” vagy „E világ minden ördöge, ha elnyelni akarna, minket meg nem rémítene.” Kiátkozás, coburgi rejtőzés, pápa és császár egybehangzó „le vele”-ítélete nem tette szorongóvá, vagy igazát csöndes magányban titkolóvá. Nem önbizalma volt nagy, hanem Istenbe vetett bizalma volt erős. A félelem sokakat visszatart attól, hogy helyesen cselekedjenek, idejében felemeljék hangjukat.

Folytatás a 3. oldalon

Kronosz és kairosz

Esperesi székfoglaló, illetve beköszöntő

*Igen tisztelt Ünnepi Közgyűlés!
Kedves Püspök Úr! Kedves Szolgatársaim!
Kedves Vendégeink! Kedves Gyülekezet!*

Érdekes képessége az újszövetségi görög nyelvnek különbséget tenni a kronosz és a kairosz között. Mind a két fogalom időkategória. A kronoszból képzett kronológia mindenki előtt ismert. Kronológia: a karóránkkal mért idő, a másodperctől az évezredig, és benne az események lexikonszerű sorrendje. Az idő természetes múlása. De ha azt mondjuk „kairosz”, valami nagyon különösét értünk alatta. Kairosz a kegyelem pillanata, hete, vagy éve. Kairosz a nagy lehetőségek várt és váratlan ideje. Ha azt mondjuk „kairosz”, akkor azt értjük alatta: most történnie kell valaminek! Valami nagy fordulathoz.

Igen, valami nagy fordulathoz: hazában, egyházban, gyülekezetben, életünkben! Politikában és egyházpolitikában, szellemi életben és hitéletben. Nemzettudatban és kultúrában, gazdálkodásunkban és viselkedésünkben.

Különös és elgondolkodtató, hogy kairosz-időben élünk. Úgy is mondhatnám, hogy nagy időket élünk. Éppen egy évtizede. Rengeteg nehézséggel, akadállyal, küzdelemmel, visszaesséssel, kínlódással, de mégis. Éppen 29 éve vagyok lelkész, tehát a 10–15 évvel ezelőtti eseményeket éber tudattal éltem át, de 12 éve még nem hittem volna, hogy jön kairosz. 1988 tavaszán még ÁÉH-s hivatalnok csapkodta előttem az asztalt, és fogai közt sziszegte: „mi baja van magának a szocializmussal”? Remegő lélekkel, némán és megalázva ültem előtte: nem mondhatam neki, hogy 2000-ben, 12 év múlva kiadják „A kommunizmus fekete könyvét” 100 millió halotról. Pontosan 2 évvel később, 1990 májusában ugyanez az ember kedvesen és mosolyogva tegezést ajánlott, és úgy ölelte át a vállam, ahogy a barátomtól se várom el. Nagy időket élünk. Most élni küldetés. Most végezni lelkészi, esperesi, felügyelői, presbiteri szolgálatot, összefoglalva, most végezni egyházi szolgálatot: *kihívássá magasztosult küldetés*. Mindig az, de most kihívássá magasztosult, ugyanakkor kockázatos küldetés. Mintha bizonyos erők nem akarnák, hogy ez a hitét veszített nemzet újra megtalálja nemzeti lelkének forrását. Kockázatos küldetés. Szószéken állni kockázatos küldetés: mert ha a Názáreti egyszer

azt mondta, hogy minden kimondott hibávaló szóért felelnünk kell egyszer, az utolsó napon, akkor a szószéken ki nem mondott felelős szavak súlya betonként nehezül ránk.

Nagy időket élünk. Most van szabad diagnosztikai lehetőségünk a Kárpát-medencében, hazánkban. Időt veszünk, ha nem akarnánk látni megrendítő jeleket.

Jean-Pierre Batut – egy francia katolikus teológus –, kevésbé valószínű, hogy ismeri magyar hazánk gondjait, és az sem biztos, hogy ránk gondolt, amikor ezt a mondatot írta le egyik tanulmányában: „A biológiai termékenység visszaesése soha nem jelentés nélküli, hanem a lelki irányítésvetés megnyilvánulása, ami az emberi közösséget belülről rombolja.” (Communio, Nemzetközi Katolikus Folyóirat, 1995. 3. old)

A régi Magyar Nemzet jeles kritikusa, Lőcsei Gabriella egy könyvismertetés kapcsán vetette papírra eme sorokat: „Milyen messzire kerültünk mi, 20. századi emberek azoktól az eszmei és erkölcsi lehetőségektől, amelyek a 19. századi elődeinknek még magától értődő természetességgel a rendelkezésükre állt.” S azt teszi hozzá Lőcsei Gabriella 1994-ben ehhez, hogy „ha korunk művészetét és világpolitikáját látjuk, valamint a tudományt”, naponta látjuk kicsinyességünket, vissza- vagy félrefejlődésünket, mert a fogyasztás és a szerzés, az önös érdekek röghöz tapadt materializmusa uralkodik mindenfelé.

S elgondolkodtató Nemeskürty tanár úr, millenniumi kormánybiztos minden könyve, de különösen is „A bibliai örökség” című, aminek ez az alcíme: A magyar küldetésstudat története. Szívből örülök, hogy 2000. június 17-én Szarvas – általam egyre jobban becsült – városában, a Szent Korona-emplémtől az ótemplomig tartó lassú vonulásunkon a tanár úrral egyet a millenniumi eszmékről beszélgethettünk. S ebben a könyvében, a 217. oldalon drámai sorok: „Jeszty, hogy a »magyar« szó hovatovább becsmérő jelzővé, kedvezőtlen politikai minősítésé válik. Aki magát magyarnak nevezi, gyanús, mintha eleve »nacionalizmussal« fertőzött lenne. Senkit sem hőkent meg, hogy aki a magyarságon gúnyolódik – azt magyar nyelven teszi. Ugyanez a helyzet a »keresztény« szóval is [...] sokak szemében »kurzussá« degradálódott; holott a kereszténység eszméje több mint ezer éven át határozta meg a ma-

gyarság szellemiségét és küldetésstudatát.”

Nagyon megtisztelő felkérést kaptam a békéscsabai önkormányzat oktatási osztályától: megtisztelő felkérésüknek köszönhetően millenniumi történelem órát tarthattam és tarthatok még Békéscsabán a középiskolákban. A felkérők úgy fogalmazták meg a felkérést, hogy legyen mindebben benne a keresztyénség hozadéka a múltban és lehetősége a jelenben, jövőnkét illetően. Rendkívüli történelem óra keretében volt és van módom ezekről szólni. Tehát ezt az idői keretet kell fel- és kihasználnom.

S így alakult ki bennem a rövid, de áttekinthető vázlat: kimutatható, hogy történelmünk során a keresztyénség kétszer megmentette a nemzetet a végleges pusztulástól. 1000 évvel ezelőtt, amikor Vajkából István lett, majd Szent István. A keresztyénség felvétele életmentő volt. A nagyváradi Tempfli püspök úr is – járt többször Orosházán – nagyszerű előadást tartott erről Stuttgartban. Körülbelül ilyen címen: „Mit adott a keresztyénség a magyar nemzetnek: kapaszkodót és így megmaradást.”

A 16. században, a török veszedelem és hódoltság idején pedig a protestáns prédikátorok mentették meg a nemzetet, teremtették meg a magyar nyelvet a Vizsolyi Bibliával, igehirdetéseikkel. Most nem magyarázom ezt, csak annyit: a protestáns prédikátorok megmentették a nemzetet a végeleges pusztulástól, vagy attól, hogy hitet cseréljenek, és „Jézus Krisztus” helyett „Allah”-ot kiáltanak.

S itt a harmadik történelmi kairosz: a kapott és Istentől kitüntetett idő! A kronoszból a kairosz! A múlandó időben a fordulat ideje. A közönséges évek sorában itt van a millenniumi év. Menteni való ma különösen van. Szellemi helyzetünket látva, akiknek erre kicsiny rálátásuk van, tudják, miről beszélnek. Fogytakozó nemzetünk, kesergő, pesszimista, örömtelen, mintha irányt tévesztett volna, s át akarná adni a helyét a Kárpát-medencében.

Itt élni és dolgozni küldetés: innen vagy túl az eszeveszett meggazdagodni akaráson, ami semmiféle eszköztől sem riad vissza. Korunk legborzasztóbb szellemi szörnyszülöttje ez a mondat: törvényes, de nem erkölcsös. Törvényes, de nem erkölcsös gyarogok.

Folytatás a 3. oldalon

Mint esperesnek, tudnom kell, hogy fontos a hivatali rend. De alighanem mulasztást követnék el, ha nem gondolkodnék el a szellemi hivatal igazi tartalmán. S nemcsak magamtól, de minden munkatársamtól ezt várom el: mi a mi szellemi hivatalunk igazi tartalma. Gépkocsinapló és anyakönyvek, lelkészi napló és iktató, leltár és választói névjegyzék, pénztár és precíz pénzkezelés. Ez a dologi Hivatal, ezért is felelősséggel tartozunk, de az igazi feladata: a nagybetűs Hivatal. Mert kairosz-időt élünk. Válaszút van ezekben az időkben. Nekünk, Szentírással a kezünkben, illene látni az út igazi célját.

Az utolsó szó legyen Jézus Krisztusé: „Én vagyok az út, az igazság és az élet.”

Köszönettel tartozom a gyülekezetek közgyűléseinek, lelkészeknek, hogy bizalmuk felém fordult, Püspök úrnak a mindig testvéri támogatását. Isten áldása legyen a következő 6 éven. S lelki készséggel fordulok a társadalmi élet képviselői felé is, közös ügyünk van, közös célunk. Van mit tenni fiatalokért, hogy ne a drog uralja őket, és felnőttekért, idősekért, de mindenkiért.

Elhangzott 2000. június 24-én, Orosházán, az egyházmegyei közgyűlésen.

KEGYELEM

„Az Úr lesz néked örök világosságod.” (Ézs 60,19)

Augusztus 25-én reggel, amikor felhívtam a kórházat, hogy pénztárosunk, Hajnika hogylétéről érdeklődjem, letaglózott az osztály főorvosának együtt érző, komor válasza: „Sajnálom, szomorú hírt kell közölnöm [...] tegnap este 22 órakor...”

Alig jutottam szóhoz, s elköszönés után, a döbbszentben Reményik Sándor versora villant elém: „Akkor – magától – megnyílik az ég”.

Igen, magától! Amikor minden jóakarát csődöt mond, emberi bölcsesség nem talál megoldást, akkor jön a „magától” és „ez a magától, ez a Kegyelem!”

Kovács Jánosné Nádai Hajnalka – a sokak által jól ismert és szeretett „Hajni néni” – élete nem volt könnyű. Korán maradt magára, hosszú évtizedeken át nehéz keresztként hordozta a társtalanság terhét.

Szeretetre vágyott és egész lényével árasztotta maga körül a szeretetet. Boldog volt, ha valakinek örömet szerezhetett. Számon tartotta rokonai, ismerősei, barátai névnapját, születésnapját, jeles évfordulóját és kifogyhatatlan figyelmességgel küldözgette szép üdvözlőlapjait.

Barátnői körében szívesen töltött derűs, kedélyes órákat. Ilyenkor legszívesebben irodalomról, költészetéről, a teremtett világ megannyi szépségéről beszélgetett, együtt örült az örvendezőkkel és osztozott a sírók bánatában. „Társas lény” volt, a szó legnehezebb értelmében.

Amikor egyedül maradt és magára zárta kis lakása ajtaját, rászakadtak a kilátástalan magány sötét árnyai. Aggodalmak, szorongások gyötörték. Egyre jobban félt a jövődtől, betegségtől, tehetetlenségtől.

A munkába menekült, hétköznapjainak egyetlen értelmét a becsületesen, fáradhatatlan odaadással végzett munkában találta meg. Mint akinek ez a szenvedélye.

Talán ezért is rettegett annyira attól, amit pedig megfáradt teste, megterhelt idegrendszere már sürgetően követelt: a dolgozó évek után járó, igazán pihentető nyugalom idejéért. A mások által vágyott igazi nyugdíjas éveket fenyegető rémnek érezte. Fájó ízületekkel, bottal tipegve is itt akart lenni, itt volt a helyén nap mint nap. Gyalog már nem is tudott az utcán járni. Autóval hoztuk-vittük. Aggódunk érte...

A Mennyei Atya, aki mindig pontosan tudja, mire van szükségünk, nem hagyta el őt! „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, én vagyok!” – mondta, és a 70 esztendő szív engedelmesen megállt. Hajnika hazament.

Mi pedig szeretettel őrizzuk emlékét, bízva abban, hogy az Örökkévalóságban találkozunk!

Fürst Enikő

HAJNALICSKA

Hajni néni is hazament! Hivatalos nevén Kovács Jánosné (sz. Nádai Hajnalka), de így sokan talán nem is ismerték.

Hajnalicskának Pali bácsink – Benkő Pál, haláláig egyházmegyei és -községi felügyelőnk – nevezte Őt, amikor nagyon jó kedvében volt. Ez nekem igen tetszett, néha én is így szólítottam. Nagyon illett rá ez a becéző név, személyisége hangulatát fejezte ki.

1994. január 2-ától dolgoztunk együtt, de már néhány nappal előtte is találkoztunk. „Hajni néni vagyok, nyugodtan tegezz!” – ez volt hozzám az első mondata. Kedvesen, derűsen szólt és pillanatok alatt összefoglalta, mit csinál, s miben fogok Neki segíteni. Azonnal otthon voltam mellette az irodában.

Minden „ügyfélhez” volt egy kedves szava – majdnem mindenkit ismert – de különösen a gyászolókhöz volt nagyon figyelmes, együtt érző. Sokat voltunk együtt, csendes időszakokban sokat beszélgettünk. Családról, irodalomról. Szülei elváltak, édesapja felesége sohasem fogadta őt el, sőt édesapját is ellene hangolta. Ez nagy fájdalom volt számára.

Soha nem akart pénzügyes lenni – az irodalom érdekelte –, de hamar dolgoznia kellett. Ezt a munkát mégis szívvel-lélekkel, fantasztikus lelkiismerettel végezte, mint minden mást. Közben verseket gyűjtött, verses füzetei voltak, sokaknak azzal kedveskedett. Általános és középiskolai találkozókat szervezett lelkesen, melyekre mindig nagyon készült. Szerethették az osztálytársai is, még Amerikából is gyakran felhívták, köszöntötték. Nem is lehetett nem szeretni. Soha senkit nem bántott meg, soha senkiről rossz szót nem mondott.

Ha rossz kedvű voltam, addig incselkedett, hogy „no, egy mosolyt, hogy nem rá haragszom”, hogy sokszor valóban jobb kedvre derültem Tőle. (Pedig, de sokszor biztosítottam arról, hogy „Hajni Néni, Rád nem lehet haragudni!”)

Rendkívül segítőkész volt, mindig mindenkinek azonnal reagált a kérésére, és már tette is, amit kértünk. Mindenkit elsőnek köszöntött születés- vagy névnapja alkalmából iges képeslappal, de legtöbbször egyéb ajándékkal is. Amikor legelső alkalommal köszöntött születésnapomon, egy hajnalkavirágos hamutartót kaptam Tőle. Nem volt más ajándéktárgy, amin hajnalkavirág volt és azt mondta: „Erről akkor is emlékezni fogsz rám, ha én már nem leszek!” Rettentően vágyott a szeretetre, Ő mindenkinek szeretetet adott.

Később már kevesebbet „vidámkodtunk”: „nagyüzem lettünk”, nagy-nagy „ügyfél-forgalommal”. Nehezen viselte, hogy 70 éves lévén tőlünk is nyugdíjba megy. Szerettük, bár csak ezt jobban kimutattuk volna! Az Úristen még jobban szerette: nem hagyta egyedül, nem hagyta, hogy szomorkodjon! HAJNALICSKÁNK HAZAMENT!

Ribár Jánosné

„Akit az Isten meg akar áldani, emberrel áldja meg.

Első nagy királyunk áldás volt, Isten áldása saját korában és későbbi nemzedékek számára is. Feladatunk az áldás őrzése és továbbadása. Evangélikus egyházunk halálával őrzi ezt az áldást a mai ökumenikus egyházi közösségben.”

(Harmati Béla püspök)

Folytatás az 1. oldalról

A jövőtől való félelem, azaz aggodalmaskodás pedig még többeket gátol abban, hogy teljesen ráhagyatkozzanak Istenre, aki Mindenható. Luther, a Szentírás doktora megkísértett ember volt, akárcsak bármelyikünk, de fegyvere volt a támadások ellen, ráadásul a legjobb: Isten örök ígéje, Szentlelke.

Ha mi is valljuk Péterrel és a többi apostollal, Lutherrel és hívő őseinkkel együtt: „Istennek kell inkább engedelmeskednünk, mint az embereknek.” (Ap Csel 5,29), akkor ugyanazt élhetjük át, mint ők mindannyian: áldást, vezetést, erőt, bátorítást, kegyelmet és bűnbocsánatot. Ugyanannak a Szentléleknek a hatalmát érezzük hatni, Aki a történelemben megannyi krisztusi embert formált lelkük üdvösségére, felebarátjaik javára és Isten dicsőségére.

Gondolatok a konfirmációról

Először néhány személyes emléke-
met idézem föl arról az egyházi szo-
kásról, amit „konfirmáció” néven ismer-
ünk.

1.) Az én konfirmációm

1983-ban, nyolcadikos koromban ke-
rült erre sor. Emlékeim szerint mind szü-
leimnek, mind az akkor még élő nagyszü-
leimnek komoly erőfeszítésükbe került,
amíg elérték azt, hogy eljárjak a szombati
órákra.

Úgy mondhatnám, hogy azt a néhány
hónapot „kibekkeltem”, majd a konfir-
máció után egy-két ifjúsági alkalomra ju-
tottam el, ezután az egész úgy múlt el az
életemből, mintha mi nem történt volna.

Abból a csapatból ma már csak öt-hat
nevet tudnék fölidézni, pedig kb. har-
mincan voltunk. És nagyjából az az öt-hat
ember az (de ők sem mind), akik ma is va-
lamilyen kapcsolatban vannak a gyüleke-
zettel.

2.) Konfirmandus-tábor 1996-ban

Vezetőként, kísérőként vettem részt
ezen. Emlékezetes élmény maradt, nem
csak nekem. Miért? Rá kellett jönnöm: ak-
kor, ott, Piliscsabán nem valamiféle tanfo-
lyam zajlott. Intenzív volt, de nem a tár-
gyi tudáson volt a hangsúly. Hanem?

Hanem a hitélményen. Személyessé-
get adott, valódi, mély életkérdésekkel
szembesített, amelyek döntést igényel-
tek. Lehet vitatkozni, hogy jó volt-e, vagy
sem mindaz, ami ott zajlott. De maradandó
hatása volt.

Ha már a maradandó hatásnál tar-
tunk: nézzük csak meg, hogy az elmúlt
néhány év konfirmandusai közül meny-
nyien járnak most a gyülekezetbe? Meny-
nyien erősödtek meg valóban? Akik
„megmaradtak”, azoknak miért sikerült,
akik pedig „lemaradtak”, azok hová let-
tek és miért? S akik megmaradtak: ez az ő
„sikerük”, vagy a gyülekezeté?

3.) Egy folyóiratcikk

A Lelkipásztor című szakfolyóiratban
jelent meg (talán éppen ezért nem is vált
széles körben ismertté) egy cikk e témá-
ban. Nagy érdeklődéssel olvastam, mert
igen őszintén nézett szembe a lehangoló
tényekkel. A cikk kimondja, én pedig
egyetértek vele, hogy a konfirmáció szo-
kása annak mai formájában gyakorlatilag
nem működik.

Kérdéseim

A tapasztalatok alapján azt kell mon-
danom, hogy a konfirmáció nevű beteg-
ség sok esetben mellékhatások nélkül, tü-

netmentes állapotig gyógyul. *Vagy nem ez
volna a cél?*

Azt mondják, ha valaki hosszú útra
megy, vigyen magával inkább fele annyi
ruhát, és kétszer annyi pénzt. Meggyőző-
désem, hogy a hit útjáról is el lehet valami
hasonlót mondani. Érdemes úgy indulni
erre az útra, hogy inkább fele annyi tu-
dást, de kétszer annyi szeretetet, kapcso-
latot, bensőségességet vigyen magával az
ember. Természetesen, ha a kettő együtt
jár, az még jobb. De hiába a tudás, az
agyakba gyömösölt hittananyag, ha a
kapcsolatok sterilek maradnak, vagy tel-
jesen elmaradnak.

Előkerül az életkor kérdése is. Hiszen
vannak huszon-, sőt harmincegy-néhány
éves komolytalan emberek, és vannak
már alig tizenévesek is, akikben komoly
hit van (tehát már lenne mit ünnepélye-
sen megerősíteni is). Mi azonban mindet-
ről függetlenül el szoktuk kezdeni a kon-
firmációt 6. osztályos korban, tekintet
nélkül bármiféle lelkiállapotról. Talán
sokkal jobban figyelembe kellene venni
az egyéni helyzetet?

Kérdés, hogy egyáltalán melyik irány-
ból közelítsük meg a célt? Egyének hite
erősödjön meg, vagy a gyülekezet épül-
jön, egyes emberek erősödő hite által?
Nyilván e kettő nehezen választható el.
Mi tehát a célkitűzés? A statisztika? Vagy
inkább az, hogy valóságosan épüljön a
gyülekezet? Minőség, vagy mennyiség?

Továbbá: miben erősít meg a konfir-
máció? Tudásban? Talán ez az egyik cél.
Arra viszont ott van a hittan. Itteni konfir-
mandusaink 80–90 %-a az evangélikus is-
kolába jár. Miért tesszük őket egy „tanfo-
lyamba” azokkal, akik adott esetben jó-
kora hátrányban vannak velük szemben?
Ezt a gondolatmenetet azonban itt abba is
hagyom, mert szerintem tévút. Ugyanis
nem a tudás megerősítése a legfontosabb
cél. Hanem?

Itt tenném fel a szerintem még fonto-
sabb kérdést. Mennyiben erősödik meg
annak a fiatalnak a hite (nem csak a tudá-
sa), aki végigjárja a konfirmációi oktatás
hónapjait? Tehát: a konfirmációnak nem
inkább léleekben, közösségekben kellene-e
megerősítenie? Persze, akkor talán azzal
az emberi közösséggel kellene kezdeni,
amellyel a legtöbbet együtt van a fiatal.
Mármint a családdal. Ezen a ponton van-
nak óriási előnyben azok a fiatalok, akik
templomba járó, a gyülekezettel élő kap-
csolatot tartó szülők gyermekei.

Kimondhatjuk azt is (s ez szerintem

sokkal fontosabb a tudásnál, de talán még
az egyéni hitnél is!), hogy a közösségben
elfoglalt, vagy általában inkább elfogla-
landó helyét erősítsük meg a konfirman-
dusnak! Erre mennyire figyelünk oda?

Tavaly egy igehirdetésemben föl-
tettem a kérdést: a konfirmandusok kinek a
konfirmandusai? A lelkészei, vagy a gyü-
lekezetéi? Mert magát a konfirmáció fo-
lyamatát is ennek megfelelően kellene
alakítanunk. Ha az egész a lelkésze egy
személyben, akkor azon sem kell csodál-
koznunk, hogy azok az emberek, akik hozzá
kötődtek, a lelkész esetleges távozásakor
úgy eltűnnek, mintha sosem lettek volna
itt (vagy már sokkal hamarabb).

Miért természetes az, hogy a lelkész
végzi a konfirmációi felkészítést? Szerin-
tem a konfirmáció relatív sikertelenségé-
nek ez az egyik oka, hogy csak lelkész,
mindig csak lelkész és senki más. (Az is-
kolánkból hozok példát. A tanév eleji ér-
tekezleten elhangzott: töltünk több időt
a gyerekekkel tanórákon kívül is! Hatásá-
ban ez is konfirmáció lenne.)

A konfirmáció ártalmatlanságának
okát abban is látom, hogy nagyon elszigetelt
az az idő (mindig csak szombat dél-
előtt egy óra!), amikor zajlik. S ráadásul:
jelenléti ívek, kötelező tanulás, vizsga,
számonkérés – nem csoda, hogy nem
vonzó. Igazából ez nem formálja a közös-
séget.

Néhány gondolat a jövőre nézve

Úgy érzem, hogy a keresztség megerő-
sítése mellett (ez a hagyományos, megszo-
kott konfirmáció) van még egy sornyi al-
kalom, amikor nagy-nagy lelki szükség
lenne sokak számára megerősítésre, a szó
legsorosabb értelmében vett konfirmáció-
ra. Csak néhány példa:

– Érettségire készülők emberek, akik
nagy megmérettetés előtt állnak, és aztán
a ki tudja, mennyire biztos jövő: nem lenne-
e fontos, hogy érezzék: ebben a hely-
zetben áll mögöttük egy szerető, otthonos
közösség?

– Munka nélkül, esetleg család nélkül,
Isten ne adja, otthon nélkül maradt embe-
rek számára nem lenne-e fontos valami-
féle megerősítés? Gyülekezeti közösség-
ben, emberek között?

– Nyugdíjazás előtt állók emberek, akik
számára esetleg komolyan megkérdője-
leződik az, hogy mi lesz ezután, lesz-e
egyáltalán valahogy: nincs-e szükség éle-
tük lelki megerősítésre? Lehetne folytatni.

Vajon az egész gyülekezet közössége
nem szorulna-e konfirmációra? Egymást
emberileg is jobban megismerni, valóban
otthonossá tenni a gyülekezetet – valószí-
nűleg nagyon sok múlik ezen.

*Hadd legyenek egyik a gondolatok, közös
gondolkodást serkentők. Szeretném, ha minél
többben, és minél többet beszélnének erről, mert
ez az egész gyülekezet ügye!*

Emlékezzünk harangjainkra!

Valójában mi a harang?

„A béke hirdetője, a vész kongatója,
az élet ünneplője és a halál jelzője.”

– művészi alkotás

Most, amikor a millenniumi ünnepek tiszteletére – Isten áldása és egyházközségünk tagjainak áldozatvállalása nyomán – templomunk tornya újra régi pompájában tündököl, illendőnek tartom, hogy megemlékezzünk azokról a harangokról, amelyek kezdettől fogva a mai napig szolgálják hívó szavukkal gyülekezetünk tagjait.

Az oltártól nem messze – a zombai templom romjainak tégláiból emelt oszlopon – van elhelyezve az a harang, melyet városalapító őseink hoztak magukkal 1744-ben. Felirata:

„Camp Eccl. Orosháza
in Com. Bek. 1744.

Joseph Steinstock gos mich in Ofen.”

A harang meg van repedve. Egyházközségünk csak 1777-ben kapott engedélyt harangtorony építésére (téglából), és ekkor helyezték oda ezt a harangot, ahol aztán az 1818-ban öntött haranggal együtt szolgálta az egyre gyarapodó község lakosait. Az 1818-ban öntött harang felirata:

„Ecc. Evang. Oroshaziensis curavit
fundi Pestini per Henricum Eberhard 1818.
sub pastoribus J. Szimonides, J. Szigethy,
inspector P. Marton, Judice And. Pataki,
legislatore Steph. Horváth,
curatore Franc Tóth.”

Magyarul:

„Öntötte az Orosházi ev. eklézsia pesti
Eberhard Henrik által 1818.

Papok voltak: Szimonides J. és Szigethy J.,
Inspector Marton P., bíró Pataki András,
törvénybíró Horváth István,
curator Tóth Ferenc.”

A következő harangot – melyről Kovács Andor esperes „Harangbúcsúztató” című könyvében említést tesz, 1856-ban vette az egyház, ez azonban 1882-ben megrepedt. (Erről a harangról semmi közelebbit nem sikerült megtudni.)

1870-ben is öntetett egy harangot az egyház, melyet 1916-ban bocsátott ingyen rendelkezésére a Hadisegélyző Hivatalnak. Felirata:

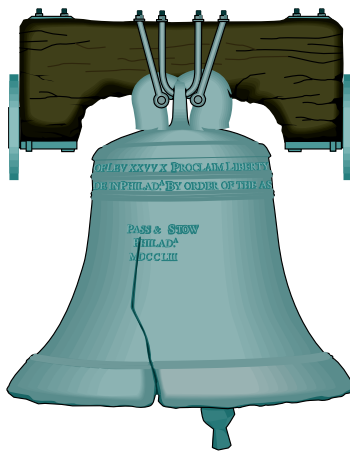
„Ezen harangot öntötte Hilzer Ignác
Bécsújhelybe és új modor szerint felszerelte
Pozdech József Pesten.

Isten dicsőségére öntötte az orosházi
evangélikus egyház 1870.”

Az 1882-ben megrepedt harang helyett beszerzett az egyház egy 3 mázsás harangot. Felirata:

Az orosházi evangélikus egyház
tulajdona, öntötte Seltenhoffer Frigyes és fia
Sopronban 1882.

Ezt a harangot 1917. március 26-án délelőtt 10 órakor bocsátották le a toronyból, nagyszámú hívő jelenlétében. Iskolások nemzetiszínű szalagot és virágokat helyeztek a harangra, majd a lelkesítő kar búcsúztatta. Az ünnepség a Himmusz hangjaival ért véget. Március 29-én pedig – amikor elszállították – a megmaradt harangok negyedórás zengtek búcsúzóul.

Részletek az Orosházi Evangélikus Egyház jegyzőkönyveiből

1906. május 16.

Az elnökség jelenti, hogy az egyház tulajdonát képező toronybeli kis harang, melyet az ősök letelepedésükkor mindjárt beszerettek, megrepedt. Javasolja, hogy új harang szereztessék be, a régi pedig emlékképp őrizzék meg. A közgyűlés tudomásul véve a jelentést, a javaslatot elfogadja, s kimondja, hogy egy új kis harang szereztessék be. A beszerzéssel az elnökséget bízva meg, a régi,

megrepedt harang pedig az elnökség által megjelölt helyen, emlékképpen, őrizzék meg.

Az Orosházi Evangélikusok Lapja I. évfolyamának májusi száma közli:

„Orosházi múzeum. Az állami polgári iskolában Juhász Balázs tanár buzgólkodása révén értékes múzeumot létesítettek, melyet 1927. április 10-én ünnepélyesen megnyitották a nagyközönség előtt is. Egyházunk letétbe helyezte azt a harangot, melyet őseink Zombáról magukkal hoztak.”

1906. november 12.

Az elnökség jelenti, hogy az elrepedt kisharang helyébe megrendelt ugyanilyen nagyságú harang megérkezett, felavattatták és ez évi október 27-én, azon vasárnapon, amikor a reformáció emlék-ünnepét ünnepeltük, s a számkivetésben meghalt dicső fejedelmeknek, Thököly Imrének és II. Rákóczi Ferencnek teteit az édes hazai földbe örök pihenésre a nemzet és egyházunk örömére hazahozattak, szólalt meg először a kis harang. A harang súlya 55 kg és 220 K (azaz kétszázhusz) K-ba került. – Tudomásul szolgál. (Ennek a harangnak további sorsáról, nem tudunk semmit, nincs meg.)

1916. április 28.

A felsőbb egyházi hatóság értesíti az egyházat, hogy a katonai hatóság a 340 kg súlyú harangot veszi igénybe hadi célra, az átvétel április 21-én történik, illetve az átadás, némi ünnepély keretében. – Tudomásul szolgál.

1917. április 21.

A hadsereg céljaira felajánlott harangot a katonaság f. é. március 26-án de. 10 órakor levette, és március 29-én elszállította. A harangátvétel és -átadás kegyeletes ünnepély keretében folyt le, nagy közönség és iskolás növendékek jelenlétében. Az „Erős várunk” közös eléneklése után Kovács Andor ig. lelkész szép beszédben búcsúzott el a harangtól, majd megható ima után eldást mondott a harangra. A himnusz elzengésével véget ért az ünnepély. Az átadásról, illetve átvételről jegyzőkönyv vététt fel. A harang 306 kg súlyú, melyet a katonaság a 4 K. váltott be: 1224 K összegért. Az erről szóló nyugta aláírására a temesvári katonai parancsnokság felszólította az elnökséget. Az ünnepélyről sikeres fényképfelvétel.

Folytatás a 6. oldalon

tel történt, melyet az igazgató lelkész levezetőlapokon 2000 példányban sokszorosítani javasolt, melynek tiszta jövedelme a templomjavítási alapot gyarapítaná. Ugyanezen célra adja ki az igazgató lelkész az ünnepélyen elmondott beszédet és imát. A jelentések tudomásul vétetnek a fénykép-sokszorosítás elfogadtatik.

1923. január 20.

Kálmán Rezső igazgató lelkész ismertette, hogy Csizmadia András nemzetgyűlési és egyházi képviselő mozgalmat indított el új harangok beszerzésére, az első világháborúba elvitt harangok pótlására. Szép eredményt értek el, melynek következtében megrendeltek egy 940 kg-ost és 200 kg-ost (a meglévő mellé, melyet 1818-ban öntöttek.) A szerződést Csizmadia András aláírta, egyúttal beküldött 575 000 koronát, melyből 482 000-t a Kisbirtok-Szövetség adott.

MEGHÍVÓ

**reformációi sorozatra
2000. október 23–26.**

Vendég: Pintér János ny. esperes

Minden este két részből:
egy előadásból és egy áhítatból áll.

Az alkalmak programja,
címeik, igehelyek:

Október 23., hétfő este 17.00 óra

Előadás: *A Szentírásról*
Áhítat: *„A teljes Írás Istentől ihletett”* (2Tim 3,15–16)

Október 24., kedd este 17.00 óra

Előadás: *Az igehirdetés és annak hallgatása*
Áhítat: *„Isten az igehirdetés által tart meg”* (1Kor 1,21)

Október 25., szerda 17.00 óra

Előadás: *A szentségekkel való éléstről*
Áhítat: *„A szentségek által jutunk üdvösségre”* (Mk 16,15)

Október 26., csütörtök 17.00 óra

Előadás: *Az üdvösségről*
Úrvacsorai istentisztelet:
„A szentségek által jutunk üdvösségre” (Jel 12,10)

**CSÜTÖRTÖK ESTE ÜNNEPELJÜK
AZ ÚR SZENT VACSORÁJÁT
A REFORMÁCIÓ JEGYÉBEN!**

Mindenkit szeretettel
hívunk és várunk!

Erős vár a mi Istenünk!

Az Egyházközség vezetősége

1923. május 11.

Kálmán Rezső igazgató lelkész bejelentte, hogy a harangok megérkeztek, valamint megjött a gyermekharang is. A harangokat nagyszombaton felszerelték, és ünnepélyesen felavatták. Csizmadia András nemzetgyűlési és egyházi képviselőnek köszönetet mondtak. A közgyűlés elfogadta, hogy a még ki nem fizetett 250 000 koronát a közpénztárból fizessék ki. És majd az összegyűlt harangalapból pedig fizessék vissza. Felszólították a híveket a további adakozásra. A gyermekharang költségét, mint az a harang feliratából kitűnik, az iskolás gyermekek, nevelőkkel együtt gyűjtötték össze.

Az első világháborúba elvitt harangok helyett az 1923-as évben három harangot szereltek fel, melyek feliratai a következők:

A legnagyobb harangon elől:

Hisziünk egy Istenben.

Hisziünk egy Hazában.

Hisziünk egy Isteni örök igazságban.

Hisziünk Magyarország feltámadásában.

Ámen!

Kehely és babérkoszorú (dombormű)

Hátul:

*Isten dicsőségére öntötték az Úrnak
1923. esztendejében.*

*Az 1914–1918 évig tartott világháborúban
elvitt nagy harang helyett
az orosházi ág. ev. egyház egyes hívei
A 1923 D Harangművek öntött engem
Budapesten
W RINCKER által
No. 4605*

A kisebbik harang felirata elől:

*A hit, remény és szeret hirdetőjéül öntötték
az Úrnak 1923-ik esztendejében
az 1914–1918 évig tartott világháborúba
elvitt harang helyett, az orosházi
ág. hitv. ev. egyház egyes hívei.*

Hátul:

*A 1923 D Harangművek
öntött engem Budapesten
W. RINCKER által.
No 4606*

A legkisebb harang felirata körben:

*Isten dicsőségére Horémusz Pál lelkész,
Göndös J., Holescka Gy. tanárok,
Brosz J., Borcsiczky K., Csonka J.,
Csizmadia M., Fabriczy P., Jankó B.,
Molnár I., Sass Á., Sass F., Stöczer Fr.,
Tóth L., Zatykó A., Zatykó M. és Zelenka I.
tanítók vezetése alatt készítették
és az orosházi ág. h. ev. egyháznak
ajándékozták.*

Hogy mint gyermek hangja hirdesse Isten és haza és egyház iránti szeretetünket az orosházi iskolák evangélikus növendékei az 1922/23. tanévben. Öntötte: Slezák László harangöntő Budapesten (A gyűjtés közben az iskolás gyermekek a felnőtteknek így köszöntek: „Van-e már nagyharang, mert kisharang már van.”)

1943. december 11.

Fürst Ervin ig. lelkész bejelentette, hogy felsőbb rendelkezés értelmében a harangok igénybe vehetők hadi célokra. Lépéseket tett, hogy a történelmi értékű harang mentesüljön. Erre remény van. Felhívja a képviselő-testület figyelmét azon rendelkezésre, hogy a harangok leszerelése és átszállítása minden ünnepség és búcsúztatás nélkül eszközölendő. A képviselő-testület fájó szívvel válik meg kedves harangjaitól.

1945. november 13.

Fürst Ervin ig. lelkész felkereste a nagytétényi Hungária Vegyi- és Kohóművek telepét, és ott sértetlen állapotban megtalálta az orosházi ev. nagyharangot. Mellette ott van az orosházi római katolikus egyház kisebb harangja is. Személyesen tárgyalt az igazgatósággal, akik kijelentették, csak élelmiszerért adják ki a harangokat. Minden kg harangsúly után 10 kg lisztet kérnek, összesen 94 mázsát kellett összegyűjteni. Mivel a Honvédelmi Minisztérium ingyen kapta a harangot, írásban kötelezte magát, hogy a háború után ingyen adja vissza a szükséges ércmennyiséget. Sőt, az elkészítés költségét is fedezi. Ezért a római katolikus plébánossal közösen szerkesztettek egy beadványt a honvédelmi miniszterhez és másolatot a kultuszminiszternek is küldtek, kérve harangjaink visszaszállítását és helyére való helyezését is.

1947. július 7.

Fürst Ervin ig. lelkész bejelentette: Torda Molnár Sándor vaskereskedő magára vállalta a harang hazaszállítását, ami a napokban megérkezett. Közölte, az előző jegyzőkönyvek a harangok leírásáról semmit nem közölnek, ezért a jelen jegyzőkönyvbe a nagyharang minden adatát és feliratát bejegyezték.

1947. augusztus 24.

A felügyelő bejelentte, hogy a harangbeszerelési munkát az összes iparosok és munkások ingyen, önzetlenül végezték. Ezért az elnökség írásban fejezte ki köszönetét minden közreműködőnek.

Jelenleg négy harang van a toronyban: az 1818-ban és az 1923-ban öntöttek.

Az élet mibenléte

avagy a biológia, a biokémia mibenléte

Az élet mibenléte régóta foglalkoztatja az embereket. Arisztotelész, a görög bölcset így fogalmazta meg: „az élet a táplálkozás, a növekedés és az elmúlás, amelynek oka önmagában van”. Engels 1875-ben már fejlettebb tudományossággal írja, hogy „az élet a fehérjetest létezési módja, amelynek lényeges mozzanata a folyamatos anyagcsere, és ha ez megszűnik, az életnek is vége van, a fehérje elbomlik”. A mai biokémiai fogalmazásban: „A földi élet kolloidálás fehérjékhez kötött, enzimatikus folyamatok egyensúlya, amelyen belül a fehérjék állandó megújulásban vannak. Ha ez az egyensúly tartósan megbomlik, beáll a halál”.

A felnőtt ember minden sejtje (kivéve az agyat) szinte naponta más, újabb, azaz nem azonos a születéskorival, az állandó fehérje-megújulás miatt. Utóbbit magán is tapasztalhatja és igazolhatja mindenki. A mai körmünk és hajunk már nem azonos az egy évvel ezelőttivel, új körmünk és új hajunk van. A régít levágtuk.

Ahogy az iskolában a matematikát nem az algebrával, nem a differenciál- és integrálszámítással kezdik, hanem az egyszerűvel, így mi is a legegyszerűbb élőlényekkel, az egysejtűekkel kezdjük el vizsgálatainkat.

A legelső élőlény – a tudomány mai állása szerint – csak az egysejtű amóba, az őssejt lehetett, amely a szervetlen, élettelen világból évmilliók alatt jött létre. Azt, hogy ezekből a „primitív” szervetlen és szerves vegyületekből hogyan és miért lett élő egyed, nem tudjuk. Az amóba a tojáshoz hasonlítható (de közel sem azonos). Az amóba a protoplazma nevű fehérjéből, az ezt körülvevő hártyszerű sejtfalból (membránból) és a benne lévő sejtmagból áll. Az életkutatási vizsgálatokat az ugyancsak egysejtű, de már nagytű algával az Acetabuláriával végezzük. Ha ezeknek az algáknak a sejtmagját eltávolítjuk, az alga elpusztul. Ha idejekorán visszaültetjük a sejtmagot, az alga tovább él. Ha a gomba alakú algának levágjuk a „kalapját” és a sejtmagja a „nyélben” marad, akkor újból kinő a kalap. A levágott kalap sejtmag hiányában elpusztul. Ha a kalapban marad a sejtmag, akkor új nyele nő a kalapnak és most meg a mag nélküli nyél pusztul el. Hasonló ez a gyík letört farkához, mely újból kinő (ha nem is éppen olyan nagyra), viszont a letört farkrészt elpusztul. Ezek szerint az élet a sejtmaghoz van kötve.

A sejtmag szükségességét az élethez – két tojással – magunk is tudjuk igazolni. Abból a tojásból, amelyik „magvas”, csirke kel ki, ha kotló alá tesszük. Amelyik „nem magvas”, abból nem lesz csirke, megzúpul, elpusztul. Ezek szerint az élet és a tulajdonság (kendermagos, fehér vagy vörös csirke) hordozója a sejtmag. A sejtmagnak ezt a tulajdonsághordozását úgy igazolták, hogy két különböző alakú (kalapú) algát választottak. Az egyik alga a gombához hasonló sima kalapú, a másik rücskös kalapú volt. Ha a sima kalapú alga levágott nyelébe a rücskös kalapú sejtmagját ültették, a sima nyélen is rücskös kalap nőtt és megfordítva. Ez az „operációs” kísérlet igazolta, hogy az örökletes tulajdonságok a sejtmagban, a kromoszómákban, a DNS-ekben vannak rögzítve. Hosszú tárgyalást igényelne a kromoszómák, a DNS-ek ismertetése, amitől e cikk korlátozott terjedelme miatt el kell tekinteni.

Előbbiekből kiindulva azt gondolhatnánk, hogy ha meghatároztuk a plazmafehérje és a sejtmag kémiai összetételét, majd mesterségesen előállítjuk azokat, és a megfelelő arányban összekeverjük, kész az élőlény. Már az életet hordozó sejtmag és az egész sejt kémiai összetételét ismerjük, mégis hiába keverjük össze a mesterségesen előállított vegyületeket, csak élettelen anyagot kapunk. Erre mondhatja valaki: „na, és a lombikbébi”? – az mesterségesen közömbös jött létre, legalább is eleinte. Ez azonban csak féligazság, mert az életet „hordozó” petesejtet és spermiumot, élő egyénből kell a mesterséges közegbe vinni. Tehát az életet hordozó sejtmag nélkül nincsen élet.

A tudományos vizsgálatok bizonyították, hogy bár az élő és élettelen anyagokat azonos részecskék (atomok) építik fel, és azonos kémiai törvényszerűségek uralkodnak bennük (rajtuk), mégis van valami nagy különbség az élő és az élettelen között. Ez a különbség az, amit nem ismerünk, és nem tudunk „belevinni” az élettelenbe. Tehát csak az életjelenségeket ismerjük, de azt sem tökéletesen. Így a klinikai halál bekövetkeztét, azaz a szívműködés megállását, a légzés megszűnését jól meg lehet állapítani. De nyilvánvaló, hogy a test halála – vagyis a klinikai halál – még nem jelenti azt, hogy az egyes sejtek, szövetek, szervek, hosszabb-rövidebb ideig ne élhetnének tovább. Ezt bizonyítja az is, hogy a klinikai halálból az egyén gyakran újraéleszthető. Mindebből

látható, hogy a biológiai halál bekövetkezésképpen ideje pontosan nem mondható meg, de pontosan észlelhető az élet megszűnése.

Előbbiekből úgy látszik, hogy az élő anyagban az élettelenhez képest van valami többlet, ami nem anyagi tényező (életerő, lélek?) és számunkra megfoghatatlan. Ezt úgy fogalmazhatjuk meg, hogy az „életet” mint olyant, külön nem ismerjük, más szóval az élet mindig az élőlényhez van kötve, attól el nem választható.

Érdemes megemlíteni a békapetéekkel, ezekkel a még csak „félíg élőnek” tekintettekkel folytatott kísérletet. A békapetékre a Nap ultrabolya-sugárzása hat. A napsugár pedig éri a petéket. A káros sugárzás kivédésére a petéknek a Nap felőli oldala, és csak ez az oldal megfeddik, úgy, ahogy a mi bőrünk a napozásnál megbarnul. Ha a petéket megfordítjuk, a világos oldalukkal a Nap felé, a pete lassan visszafordul, hogy a fekete oldala legyen a Nap felé. Ha valahogy (pl. zselatinban) rögzítjük a petéket, hogy ne tudjanak megfordulni, a pete a sugárzástól elpusztul. Mind a pete, mind az emberi bőr védekezése a sugárzás károsító (gyulladás okozó) hatása ellen, milyen csodálatos? Honnan ez a képessége a sejteknek? Agybiológus az evolúció (fejlődés) alapján azt mondja: az élőlény alkalmazkodik, mert ha nem, akkor elpusztul, és ezért csak az alkalmazkodni képesek maradtak fenn. Mondják ezt ösztönnek is. Ez igaz, de honnan, kitől tanulták meg az alkalmazkodás módját, lehetőségét az első primitív (tudatlan) élőlények? Erre a tudomány nem tud választ adni.

Nézzük a szervezeteket alkotó építőköveket, az atomokat, molekulákat. Tudjuk, hogy minden élő szervezetben víz van. A víz képlete H₂O. Ha egyenáramot vezetünk a vízbe, akkor 2 rész hidrogénre és 1 rész oxigéngázra bomlik. Ez a gázkeverék elégetve újból vizet ad. Ezek az arányok (2:1) bárholnan származik is a víz, mindig azonosak. Nézzünk egy másik esetet. A lúgoktól színét változtató festék, pl. zöld színű lesz, míg savtól piros. Ezek az indikátorok, vagy jelzőfestékek. Ugyanezt a kísérletet a kék karalábé héjával is bárki elvégezheti. A kék karalábé héjára cseppentsünk ecetet, piros-lila színűvé lesz, míg szódaikkarbónából kékeszöld színűvé válik. Micsoda csodás tuda-

Folytatás a 8. oldalon

Bemutakozom

„... tán ő se tudja, mit is kíván jobban,
a mesét-e, vagy azt, hogy ott legyél...”
(József Attila)

Úgy gondolom, nagy azoknak a táborra, akik nehezen beszélnek magukról. Most én is gondban vagyok. Nehéz válogatni rövidke életem eseményei közül, hiszen van, amivel nem szívesen dicsekszem. Nem feltétlenül azért, mintha szégyellnem kellene, hanem mert néha jobb a múltat nem bolygatni. Néha jobb elfogadni, hogy bizony az elmúlt dolgok is már kitörölhetetlenül az életem részét képezik. Nem tehetek semmit sem ellenük, bármennyire is szeretnék – menni kell tovább, tanulva a múlt hibáiból.

Talán sokan tudják, hogy korábban a szegedi gyülekezethez tartoztam, onnan indultam a Teológiára. A középiskolát is Szegeden végeztem: a Széchenyi István Gimnázium és Szakközépiskola pedagógiai osztályában. Érettségi után azonnal felvételiztem a Teológiára. Kiszakadva megszokott környezetemből minden újnak és érdekesnek tűnt. Amint tehettem, azonnal bekapcsolódtam a teológusnapi és szuplikációs szolgálatokba. Otthon, Szegeden is rendszeresen vállaltam ige-szolgálatot. Később cserediákként két hetet tölthettem a kolozsvári Protestáns Teológián, majd másfél évig az egyetem Hallgatói Önkormányzatának munkájába is bekapcsolódtam.

Érdekes, és talán azt lehet mondani, „szent véletlen”, hogy életem első teológusnapja pontosan Orosházán volt, úgy emlékszem, még elsőéves koromban. Ebből az első időszakból mélyen belém vésődött egy beszélgetés az egyik felsőéves teológustársammal. Ez alkalommal arról beszéltem neki, hogy bár jól érzem magam közöttük, valami mégis hiányzik nekem: hiányoznak a gyerekek, akikkel az érettségiig oly sokat foglalkoztam. Mire ő a következőt válaszolta: „Vissza fogod te azt kapni!” Talán maga sem tudja, mennyire igazat szól, talán már azt is elfelejtette, hogy nekem ezt mondta. Mindenestre jó így visszapillantva összerakni a mozaikot, meglátni, mennyire egyértelmű Isten munkája az én életemben is.

Az évek során lassan körvonalazódni kezdett, hogy melyik az a teológiai irány, amelyhez igazán vonzódok. Sok-sok beszélgetés, két mentálhigiénés blokkseminárium során, és más tényezőknek köszönhetően egyre határozottabban éreztem, hogy a lelki gondozás felé van a leg-

nagyobb vágyódásom. Amikor aztán negyedikben le kellett adnom szakdolgozatom témáját, véglegesen eldőlt. Diplomamunkámban ugyanis olyan gyermekekkel foglalkoztam, akik valamilyen formában átélték a gyászt. Egy olyan területről van tehát szó, ahol a lelki gondozás találkozik a gyermekekkel való foglalkozással.

Boldog vagyok, hogy ez az érdeklődésem nem mutatkozik zsákutcának. Sőt, olyan feladatot kaptam, ahol bőven van alkalmam ennek gyakorlására, a tanulásra, a fejlődésre. Őszinte hála van a szívemben ezért is.

Mindezt azért tartottam lényegesnek elmondani, mert bizony, jó időnként megállni, rendezni gondolatainkat, emlékeinket. S van-e erre jobb alkalom annál, mint amikor az ember valamilyen határköhöz érkezik? Az egyetemi évek befejezésével én is beléphettem a szolgáló lelkészek sorába, mint hitoktató iskolalelkész.

Jelenleg négy évfolyamon, hat osztályban tanítok hittant. Megtapasztaltam, hogy egy-egy gyermek élete milyen

hátter előtt zajlik. Szeretném szolgálómat a szó legnemesebb értelmében lelkipásztorként végezni a gyermekek között is. Lelkészi szolgálómat nem csak a gyermekek felé, hanem rajtuk keresztül közvetve a családok felé is szeretném irányítani. A kezdeti idők nehézségein segítettem, hogy szüntelenül érezhetem a gyermekek ragaszkodását, szeretetét.

„Viseljetek gondot magatokra és az egész nyájra” – Pál apostolnak eme szavai jutottak eszembe. Csak akkor tudunk másoknak nyújtani valamit tudásban, lelkekben, ha magunkkal rendben vagyunk. Ezért ugyanígy a pedagógusok felé is szeretnék ugyanilyen figyelemmel fordulni. Mindenekelőtt pedig elsősorban magamra érve, hogy mások felé figyelve közben magam ne hogy alkalmatlanná váljak a szolgálatra.

„Hinni taníts, Uram, kérni taníts” – énekelték a pedagógusok lelkésszé avatásom ünnepén. Szüntelenül ezt a gyermeki hitet kérve szeretnék munkálkodni az Orosházi Evangélikus Iskolában, Isten nagyobb dicsőségére.

Folytatás a 7. oldalról

mány? Igen, csodás, de az, hogy a víz H₂O összetételű, bár ősidők óta ilyennek létezik, mi pedig csak mintegy száz éve tudjuk, hogy így van. Azaz nem mi alkottuk ilyenre, mi csak felismertük, hogy így van. Micsoda különbség: alkotni, vagy csak felismerni. De hát ki csinálta? Ki alkotta meg a kémia, fizika, biológia törvényeit? Ember? Nem. Mi csak felkutattuk, felismertük és alkalmazzuk. Ha mi alkottuk volna, akkor a törvényeket alapvetően meg tudnánk változtatni, pl. az öregedés törvényszerűségét. De ez nem megy. Lássuk csak, mi is az öregedés? Az öregedés folyamán mind a növények, mind az állatok és az ember szervezetében a fehérjésintézis (képződés) lelassul. Ennek egyik oka, hogy az életkorral csökken a szervezet magnéziumtartalma. Gondolnánk, hogy nincs más hátra, pótoljuk a magnéziumhiányt, és akkor megállítjuk, megszüntetjük az öregedést. Ezt az elképzelést egy kísérlettel próbáltuk meg-

valósítani. Juliska nevű futóbab növények egyik csoportját vízzel, a másik csoportot magnéziumoldattal permeteztünk meg hetente. Az eredmény: a magnéziummal permetezett növények 4 héttel tovább voltak zöldek, virágoztak, de utána ezek is elpusztultak éppen úgy, mint a vízzel permetezett, rövidebb életű társaik. Íme, az öregedés folyamatát csak lassítani tudtuk, de megállítani nem. Ez az emberi tudomány véges volta.

Ezek után azt mondjuk, hogy minél nagyobb tudásra teszünk szert, annál inkább rájövünk, hogy ezt a világot, ezeket a fizikai, kémiai, biológiai törvényszerűségeket Valakinek, valamikor meg kellett alkotni. Az alkotó maga az Isten, aki csak tetteiben mutatja meg magát. Tehát csak a jelenségeket, a törvényszerűségeket ismerjük, de az alkotóját, az Istent nem. Ezért mondja Berzsenyi:

„Isten, kit a bölcs lángesze föl nem ér,
csak titkon érző lelke óhajtva sejt.
Léted világít, mint az égő Nap,
de szemünk bele nem tekinthet.”

Egy kiállítás megnyitójára

Mihály Gábor szobrászművész Szarvason

Kedves Vendégeink! Szeretettel köszöntöm mindazokat, akik megtisztelnek bennünket jelenlétükkel! Köszöntöm a máshonnan érkezetteket, a szarvasiakat, s mindenkit abból az alkalomból, hogy most, ezen az ünnepi napon megnyitjuk Mihály Gábor szobrászművész nagyon szép és aktuális üzeneteket hordozó kiállítását. Ne tévesszen meg senkit a látszat, hogy kis teremben vagyunk. Kicsi ez a magyar haza is, összezugorodott itt a Kárpát-medencében. Mégis, a mi számunkra történelmi értelemben végtelenített értéke van. Kis teremben állunk, de nagy távlatok között. Nagy időbeli távlatok között. De mielőtt ezeket említeném, szabad nekem nagyon szubjektívnek is lennem, úgymond erre engedélyt kaptam magától a művésztől. Miért éppen egy evangélikus esperes nyitja meg a katolikus művész kiállítását? Mondhatnánk az ökumené szellemét, és igaz is lenne. Hivatkozhatnánk Szarvas evangélikusságára, az is igaz lehetne. De minket (a művészt és személyemet) más is összeköt. Meggyötört gyermekkorunk, hiszen nemcsak ugyanabban a faluban voltunk valaha gyerekek, nemcsak ugyanabban az utcában laktunk, hanem szembeszomszédok is voltunk. Nagyon jól emlékszem arra, hogy mindig igazi tisztelettel emlegették földdel birkózó szüleim az utca másik oldalán lakó doktor urat, az ügyvédet. Tehát meggyötört gyermekkorunk is összeköt bennünket. A mi számunkra a „paraszt” szó nem a megvetés flaszteres titulusa, hanem az élni akarás, az erőfeszítés, a sírgödörből is kikapaszzkodás jelképe. Ezért is nézem meghatódva az itt látható parasztfigurákat és paraszti életünk elrozsdásodó emlékeit. Mert a mi számunkra a „paraszt” szó jelenti a becsületet, az egyenességet, a természet erőivel birkózást, és az egyszerű, alázatos istenhitet. Ott látjuk Csanádapácán – erről a faluról beszélek – szobrát: „Apácai parasztságom” szobrát, én még meglátogathatom szüleimet, ezért hetente látom Mihály Gábor nagyszerű alkotását az apácai katolikus templom előtt.

Azt mondtam, meggyötört gyermekkorunk: Mihály Gábor édesapja csak örült az 1956-os forradalomnak. Négy évbe került ez. És az egykori doktor, ügyvéd lakatosként folytatta életét a szabaddalása után. Áldozatok – ha egyszer megszűlne az a Magyarországi Fekete-könyv... Ó, Gábor 1960-ban kényszerítő

okok miatt elkerült falunkból. Emlékeit magával vitte. Akik maradtak, azokat ököllel, fenyegetéssel bevették a tsz-be; kútba lógatott nagyapám csak azért sem írt alá. Így én értem, hogy mennyi erő, elszántság, helytállni akarás szólal meg ezekben a paraszti figurákban. Ott a régi magvető és mellette az új magvető. Mert magvetőkre mindig szükség van. Egyesek derekú magvetőkre, akik messzebb látnak a horizontnál is.

Nagyon meghatódva és most megköszönve fogadtam el Mihály Gábor, egykori utcabelim, megtisztelő felkérését. Nagy művész lett! Áhítatos örömmel forgattam ezt a róla szóló és alkotásait bemutató művet. S áhítattal nézem újra és újra a műveit, mind fényképről, mind itt a kiállító teremben. Végül is, most már ne foglalkozunk tovább a múlttal, még ha egyszer végre tisztázni is kellene.

Nézzük, mit mond nekünk Mihály Gábor, a szobrászművész 2000-ben? Azt mondja, hogy „már gyermekkoromban megvolt bennem az a hajlam, képesség, hogy a mindennapok történeteiből észreveggyem azt, ami nem tökéletes, satnya, vagy groteszk, ami nem őszinte, túlzó, vagy álszent” és éppen ezért alakulhatott ki benne az, hogy megkülönböztesse az alságost az igazítól.

Mit mond ebben a teremben? Őszinte és igazi értékre irányítja figyelmünket. Alatta állunk annak a műnek, ami ezután Szarvas városának évszázadokig jelképe lehet, Tessedik Öttemploma, múzeuma mellé – és egyéb helyi érték mellé – ide került a Szent Korona-emlékmű. A torony mindig az ég felé mutat. A torony, aminek a tetején angyalszárnyak és nemzetünk jelképei láthatók.

A teremnek ez a része a millennium jegyében formálódott: 2000 év és 1000 év. Vajha nemzetünk tömegében is ráébredne erre a szellemi kincsébányára! Nem tudom, bekövetkezik-e ez? Mert egyelőre tragikus romlásunk másfelé mutat. De hála Istennek, hogy vannak ilyen prófétai látású művészek, akik élénk állítják ég felé mutató toronyra téve a szent koronát, de itt van a Vésztő-Mágori Szent László-lovasszobor, vagy majd nem sokára látható lesz életnagyságban is Tótkomlóson a Szent István-emlékműterv, és a millenniumi sarkot lezárja János vitéz; hátha lesz nekünk is nemzeti, mesés feltámadásunk.

A Magyar Nemzet április 22-i számában olvastam, hogy Mihály Gábor mű-

vész „adósságnak tekinti a megtagadott nemzeti hagyományt, a meghamisított történelmet, az elfeledtetett, eljelentéktelenített múltat.” Ennek az adósságnak a jegyében fordult Mihály Gábor az itt érintett témák felé, és ebben a teremben is elsősorban a magyar millennium szólal meg, ami persze nem létezne az egyetemes keresztyénség nélkül.

Gyönyörködni lehet Mihály Gábor szobrász más, egyéb alkotásaiban is: a Hungaroring festett acélplasztikájában, a budapesti Olimpiai emlékműben, vagy az emberi dinamizmust remekül megformáló Olimpia kerékpárosaiban.

De azt hiszem, most mégis az a legfontosabb, amit ez a terem, illetve a teremben álló alkotások mondani akarnak. Hiszen maga a szerző fogalmazza így: „Az arra érdemes gondolat valamilyen anyagban való, lélekkel teli, érzelmes megjelenítése határozott, szép formában, melyből erő, monumentalitás sugárzik.”

Igen: *Gondolat* – szép formában!

S a szent gondolat itt van a művekben, szép formában: a millennium szent gondolata. Nem véletlen, hogy Szent István koronát kap – szemből adták-e a koronát, vagy hátulról? De Szent István mögött ott a keresztyénség! Történelmi tény, hogy nemzetünk csak így maradhatott fenn: mögötte ott a keresztyénség. S attól kezdve, hogy alig van ott, zugsorodik, fogy, betegeskedik, elvándorol, oldott kévéként hullik. Vagy itt van Szent László király és a már említett János vitéz.

Ahogy a művész mondja: *Gondolat* – szép formában! Mint a Magyarország Hírnevért-díj országhatárokon is túlmutató jelentőségű.

Elnézést kérek, ha kicsit hosszabbra sikerült ez a megnyitó, de nem tudtam kikerülni a szubjektivitást, a személyes kötődést és hálás tisztelet megfogalmazását, hogy Mihály Gábor szobrász ilyen gondolatokkal áll elénk!

Befejezésül ugyancsak öt idézem „Életrajztörődék” című vallomásából. Ezt abban a szép kiállítású kötetben olvashatjuk, amit a Nemzeti Kulturális Alap és a Megyei Önkormányzat támogatott. A vallomás így szól: „Szeretem érezni, mint művész, hogy énram a társadalomnak – melyben élek – szüksége van.”

Igen, kedves művész úr, kedves Gábor, tudd, lásd, érezd, tapasztald – házáknak nagyon nagy szüksége van Rád!

Folytatás a 10. oldalon

Bél Mátyás (1684–1749) polihisztor, evangélikus lelkész és tanár

Bél Mátyás a történelmi Magyarország Zólyom vármegyében, Ocsován (ma Szlovákia) 1684. március 24-én, evangélikus családban született. Apja jó módú mészáros volt. Iskoláit Losoncon, Alsósztrégován, Besztercebányán és Pozsonyban végezte. Mivel szlovák többségű faluban született, a magyar nyelvtudását Pápán és Veszprémben gyarapította, tökéletesítette. 1704–1707 között a hallei egyetemen hittant tanult. Itt ismerkedett meg a pietizmussal, amely a „lutheránus vallásosság”-on belüli mozgalom volt. Lényege, hogy elveti a hitvitákat és a gyakorlati keresztény életet, a Biblián alapuló életvitelt hangsúlyozza.

Így találkozott a pietizmus akkori legjelentősebb képviselőjével A. H. Francke személyében, aki felismerte Bél tehetségét és rábízta fia tanítását. Hallei egyetemi tanulmányainak szakdolgozatát Zólyom megye evangélikus egyházi vezetőinek dedikálta.

Az egyetem elvégzése után 1707-ben hazatért Halléból és előbb káplán lett Besztercebányán, majd 1708-ban a helyi gimnázium tanára. Bél még Besztercebányán megnősült, s a helybeli patikus lányát, Hermann Zsuzsannát vette feleségül. Fiuk, Károly viszont már Pozsonyban született, 1717-ben.

Nagyszerű tanári képességeinek hamar híre ment és 1714-ben a pozsonyi evangélikus líceumba hívták meg, ahol igazgató lett. 1720-ban szentelték pappá, ekként is működött 1749. augusztus 29-én – agyvérzés miatt – bekövetkezett haláláig.

Bél Mátyás az akkori Magyarország három legnagyobb népcsoportjának, a magyarnak, a németnek és a szlováknak a nyelvét egyenrangúnak tartotta és a

nyelvi „tarkaságot” dicsőségnak tekintette. Ezt valószínűleg elősegítette a máig is háromnyelvű Pozsonyban való élése. Sajnos ez a soknyelvűség Trianonban megfosztotta magát.

Tudományos műveit „a közérthetőségért” latinul írta. Így a 9 vármegyét felölelő, ismertető, Bécsben Matthias Bel szerzői névvel kiadott: „Notitia Hungariae novae historico-geographica” c. négykötetes (földrajzi és történeti) könyve is latin nyelvű (1735–1742). A Notitiában a vármegyék térképét tanítványa, az ugyancsak evangélikus (későbbi polihisztor), Mikoviny Sámuel rajzolta, eredeti felvételezése alapján. A többi vármegyét tárgyaló munkája csak kéziratban maradt meg, melyeket halála után az örökösöktől gróf Batthyány József kalocsai érsek vásárolt meg. Sajnos a kéziratok egy része a Pozsonyból Kalocsára, hajón való szállításkor a Dunába esett, és így, bár sikerült kimenteni, de használhatatlanná vált az átázástól.

Bél Mátyás másik könyvét „Der ungarische Sprachmeister” címmel írta, melyet többször kiadtak, így még 1829-ben is. Az első rendszeresen megjelenő pozsonyi hetilapot (ami abban az időben nagy szó volt) 1721. márciusában „Nova Posoniensia” néven, latinul adta ki, hogy a magyarhon minden népe egyformán érthesse. A lapnak havonta egyszer tudományos melléklete is volt, főleg történelmi és földrajzi vonatkozású cikkekkal.

Bél Mátyás célja az volt, hogy a magyarországi élő nyelveket irodalmi szintre emelje. Ezért munkásságának meghatározó része volt a nyelvtanítás. Ebben újdonságképpen a latint, az anyanyelveken (magyarul, németül és szlovákul) kezdte tanítani. Tudóstársait a Notitiában kérte fel együttműködésre: „A nép multjának nyomozása, eredetének kutatása... sőt a természetrajz egész mezejére [kiterjesztve az együttműködést], ez lesz csak igazán a munka.”

Fia, Károly (Pozsony, 1717. július 13.–Lipcse, 1782. április 4.) méltó volt apjához. Annak nyomdokain – a magyar őstörténettel és középkori témákkal foglalkozva – szép eredményt ért el. Mint történész, a lipcsei egyetem tanára, udvari tanácsos, az akadémia és a szász királyi könyvtár elnöke is volt. Mária Terézia koronázásán (1740) nagy tetszést arató beszédet tartott. Mintegy 57 mű szerzője, melyek főleg történelmi és irodalomtörténeti témájúak voltak.

Bél Mátyás polihisztor, evangélikus lelkész és tanár a magyar haza nagy ékesége. Isten nagy tudással áldotta meg honfitársunkat, akire méltán lehetünk büszkéek. Adja az Isten, hogy minél több ilyen legyen!

Folytatás a 9. oldalról

Még sok mindennek meg kellene jelenni szoborban, hogy szembesítsen bennünket a lelkiismeretünkkel. Jó, hogy Petőfi alakját felidézted, de még nagyon sokan vannak, kiknek szellemi alakját elő kellene hívni a múlt tárházából, és odaállítani a nemzet elé, a haza elé, a társadalom elé, mintegy azzal a gondolattal: íme, akik áldozatot hoztak a hazáért! Történelmi nagyságaink egyik legfontosabb és elgondolkodtató üzenete furcsa korunknak áldozat! Áldozat a hazáért – Zrínyi szigetvári áldozata, Rákóczi tragikus sorsa, vagy Mikes Kelemen, Dózsa György – egészen Mansfeld Péterig, a csanádapácai Horváth Lajosig, vagy édesapádig.

Életedre és művészetedre Isten áldását kérem, és ezennel a kiállítást megnyitom. Áldott időtöltést kívánok minden kedves vendégünknek! Köszönöm a figyelmet!

Elhangzott 2000. június 17-én.

A keresztség

– szentség vagy szórakozás?

Súlyos gondjaink vannak a keresztség szentsége miatt. Az utóbbi években megszorodtak az olyan keresztes alkalmak, amikor a szülők és a keresztszülők templomi viselkedésén – sajnos rettenetes – látszik, hogy nagyon idegenek a templomi közegben. S az is nagyon látszik az oltár előtti zavart toporgásból, hogy fogalmuk sincs az egész ügyről, azaz a keresztség szentségének ügyéről. Ezek az árulkodó jelenségek most élesen, kirajzolódottan bukkantak fel az utóbbi időben, egyre fokozódnak, és mutatják, hogy mind országosan, mind gyülekezeti szinten, azaz az ügyért missziói felelősséggel rendelkezőknek újra el kellene gondolkodni erről a szentségről, és kristálytiszta, egyértelmű döntést hozni. Ami feltételezi azt is, hogy a keresztség szentségével kapcsolatban nagyon körültekintőnek kell lennie a felkészítésnek, de mi van, ha az érintettek erre nem hajlandók? Természetesen régebben is fontosnak és követelménynek tartottuk a felkészítést, de mára valami alapvetően megváltozott. Régebben mi is hamarabb kötöttünk kompromisszumot, hamarabb voltunk engedékenyek, s ennek oka a formai követelmények meglétében volt.

A keresztség szentsége kapcsán különbséget lehet tenni formai és tartalmi követelmények között. Az lenne a jó, ha ezek összhangba kerülnének egymással, mert akkor valóban biblikusnak, igeinek lehetne tekinteni a keresztség szentségét és a keresztes alkalmát.

Mi a formai követelmény?

Az, ami 10–15 évvel ezelőtt természetes volt. Bejött az édesanya és bejelentette a keresztes alkalmat kapcsolatos kérését. A beszélgetés adatfelvétellel kezdődött, és a formai követelmények majdnem hibátlanok voltak, édesanya, édesapa, keresztszülők megkeresztelt személyek voltak, azonnal és világosan meg tudták mondani, hogy melyik felekezethez tartoznak, hogy milyen vallásúak. Természetes módon tudták megválaszolni, mert egészen természetes volt, hogy meg vannak keresztelve. Ma nagyon gyakori, hogy a keresztes alkalmat bejelentő édesanya egyrészt nem tudja megmondani, hogy a keresztszülőnek választott házaspár milyen vallású lehet. Szánalmas a vergődés, hogy fogalmuk sincs, erről. De a sokkal nagyobb probléma, hogy az édesanya bejelenti: egyik felnőtt sincs megkeresztelve, se a

szülők, se a keresztszülők, tehát a formai követelménynek sem tudnak eleget tenni. A baj ott kezdődik, hogy nem is akarnak. Kísérletet teszünk arra, hogy akkor bevezessük őket a keresztség megismerésébe, de a gyermekük megkeresztelésén (azaz egy szertartáson) kívül semmi mást nem akarnak az egyház szolgáitól. A leggyakoribb kifogás, hogy „miniket már nem így neveltek” vagy „nincs nekünk erre időnk”. Természetesen lelkesen vergődő kísérletet tesz a lelkész, hogy feltárja előttük Krisztus szent ügyét és a keresztség szentségének Krisztushoz kapcsolódó titkát, a vele járó örökkévaló nyereségét, de már annyira idegen ez a terület, hogy a formai követelménnyel sem rendelkező szülők és keresztszülők ezzel nem akarnak és nem tudnak mit kezdeni. Ők egy dolgot szeretnének: bejöttek a Lelkesi Hivatalba megrendelni – névadó helyett – a keresztes alkalmat. Hiszen a névadó alkalma csak egyszeri, üzeni, tanácsi és egyéb jutalmakkal egybekötött szórakozás volt, senkit nem kértek elkötelezettségre, hitre, hanem éppen fordítva, lényegéből fakadóan, az istenhit megtagadásához segített hozzá. A névadó semmi más nem volt, mint harc az Egyházzal, az Úr Jézus ellen, hiszen akkoriban a keresztes alkalmat kívánták ezzel pótolni, megszüntetni. Démoni aljassággal sikerült is, mert eleinte pénzt, jutalmat osztogattak, és anyagi korunkban ez kellő csábításnak is bizonyult.

Tehát a formai probléma az, hogy ma már sokan jönnek ilyen névadós viselkedéssel. Egyszeri alkalomnak, szórakozásnak tekintve a keresztes alkalmat. Ők maguk sincsenek megkeresztelve, de a nagyobb baj, hogy nem is akarják megismerni az ügyet, nem hajlandók, elzárkóznak előle, csak azért bukkantak fel az egyház színpadán, hogy egy kedves, szórakoztató családi alkalomban legyen részük. Együtt a család, terített az asztal, adódik egy kis rövidital, sör, bor és rántott szelet.

Mi a tartalmi követelmény?

Ennek a kérdésnek – az egyszerűség kedvéért – két lépcsőfokát különböztethet meg. Az egyik, az alsóbb, amikor kiderül, hogy bár az érintett család nem jár templomba, Isten igéjét aktívan nem hallgatja, esetleg ún. nagyünnepeken előfordul a templomban, tehát a szimpatizánsok táborába tartozik, és még az Úr Jézustól tanult imádságot, az Apostoli Hitvallást is tudja (minimum tudja, miről

van szó), sőt a Tízparancsolatból is képes idézni. Köszönhető ez általában egy-egy hívő nagymamának. Van tehát egy bizonyos (Anknüpfungspunkt) kapcsolódási pont. Itt legalább a minimális feltétel adott, valami amorf, nem körvonalazott nyitottság. Van valami – nagyon halvány – maradéka a keresztség ismeretének.

Mert a remélt tartalom az lenne, ha legalább a mustármagnyi hit és ismeret negyede meg lenne, és nem akadozna a keresztes alkalmat adandó válaszok sora. A keresztes alkalmat liturgiában a „hiszték-e Istenben?” hosszabb kérdésre csak motyogós válaszok érkeznek, ha érkeznek. S a remélt tartalom az lenne, hogy ott állnak a szülők és keresztszülők, a család más tagjai pedig ott ülnek a templompadban, és mindannyian tudják, hogy hol vannak, és mit felelnek a kérdésekre, és mit jelent a hirdetés és a keresztség szentsége. Legalább a mustármag negyede meg lenne, vagy legalábbis a töredéke. S milyen felszabadító lelki öröm az ige hirdető, keresztes lelkész számára, amikor látja az édesanyát, édesapát, keresztszülőket, hogy örömmel hallgatják az igét és annak hirdetését, s hangosan, értelmesen együtt mondják a Hitvallást, tisztán és hallhatóan felelik, hogy „hisztünk, akarjuk, vállaljuk”. S hogy ugyanezek a szülők a megelőző hetekben, hónapokban is ott voltak az istentiszteleten, sőt ezután is ott lesznek, mert tudják, hogy az élet és az örökélet forrására bukkantak rá.

De mit kezdünk azokkal, akik csak egy családi szórakozásnak tekintik a keresztes alkalmat? Valami furcsa jelenség az ünnepi ebéd előtt a templomban. De meg kell lennie, és utána „halleluja” helyett „hejhehuja”. Mert szívesen foglalkoznának a családdal, vagy legalább azokkal, akik felvállalják keresztes hitük megismerését. De – sajnos – számos esetben merev elzárkózással találkozunk, mert csak egyszeri szórakozásról van szó, amihez kell egy bevezető ünnepélyesség, mely alatt csak a fizikai szomj és étvágy fokozódik.

Formai és tartalmi követelmények összhangja lenne a fontos, s alighanem ilyen tartalmi kérdéseket kellene megvitatnunk mind a lelkési karban, mind a gyülekezetek még élő valóságában.

Viperák földjén

A simai tábor

2000. június 10-én reggel 7 óra körül kezdtük meg utunkat az iskolai tábor helyszíné felé, amely a Zempléni-hegység egyik kis falujában, Simán volt. Útközben megismerkedtünk buszsofőrjeinkkel, akik segítőkészek és kedvesek voltak.

Hosszú utunknak első állomása Tokaj volt, ahol megnéztük a város történelmi nevezetességeit. Ezután a kis pihenő után folytattuk vidám utunkat Simára. A táborba megérkezve mindenki elfoglalta a számára legszimpatikusabb ágyat és körbejárta a tábor egész területét. A környék felfedezése után minden egyes táborozónak jólesett a meleg étel. Vacsora után máris egy rövid túra következett a közeli Bagolykútra, ahol a forrás hűs vize felüdített bennünket. Mindenki nagyon jól érezte magát, de közeledett az este, ezért vissza kellett menni a táborhelyre. A séta után az esti áhítat vette kezdetét, melyet Ervin bácsi tartott, és énekünket is ő színesítette meg gitárkíséretével. Ezután sorsolás következett, melyből kiderült, hogy ki melyik csoportba fog tartozni. A csoportok kialakulása után a csapattársak kihúzták egymás neveit, s így mindenki megtudta védené nevét.

Másnap, pünkösdi vasárnapján a reggeli torna és étkezés után Sárospatakra indultunk. A vár parkjában pünkösdi kirakodóvásár volt, ahol megtekintettük a kézműves-különlegességeket. A sárospataki várat – amelyben még a vártörténeti kiállítást is megcsodálhattuk – egy kedves néni idegenvezetésével néztük meg. Sárospatakon egy hangulatos étteremben megebédeltünk, majd visszaindultunk Simára. Ezt követően szabad program, s utána vacsora következett. Ezt a napot is egy rövid túra és áhítat zárta. Pünkösdi hétfőjén ellátogattunk Vizsolyba, ahol részt vettünk egy református istentiszte-

leten. Ezután meghallgattuk a település történetét, majd láthattuk az Árpád-kori freskókat és a Károli Gáspár fordította Vizsolyi Bibliát. Kirándulásunkat folytatva elérkeztünk Boldogkőújfaluba, ahol felsétáltunk a „kötengernek” nevezett lankás, de sziklás hegyoldalra. A csodálatos látvány után Boldogkő vára következett, ahol a vártörténeti bemutatót és az ásványtárat is megcsodálhattuk. Ezen az utolsó előtti estén kezdődött a fiúk és a lány csapatok közötti focibajnokság. A szurkolók és a kis „bajnokok” is nagyon jól érezték magukat ezen a nagy összecsapáson. Ezt az estét is szokás szerint áhítat, éneklés és beszélgetés zárta. Másnap reggel először a füzéri vár falát néztük meg, majd az országos kék túra vonalán haladva egy kirándulás következett a Nagy-Milic körülbelül 900 méter magas csúcsára. Úti célunk végén ebédünket Szlovákiában fogyaszthattuk el. Miután visszaérkeztünk a táborba, lezajlottak a labdarúgó-bajnokság döntői. Az esti áhítat után kihirdették ennek eredményeit, majd „lelepleződtek” az őrangyalok. Szerdán, az utolsó reggeli áhítat után hazafelé indultunk. Már szeretnénk volna látni szüleinket, de a szép tájtól is nehéz volt megválnunk. Útközben megálltunk Monokon, ahol megnéztük a Kossuth Lajos Emlékmúzeumot. Orosházára érve már vártak bennünket a szülők, akiknek elmeséltük a tábori élményeket.

Hálát adunk Istennek az együtt töltött csodálatos napokért. Köszönjük tanárainknak a türelmet, a rólunk való gondoskodást, az élménydús táborozást. Reméljük, jövőre folytatódik szép hazánk megismerése!

*Harmati Boglárka, Kovács Klaudia,
Kolozsvári Noémi (8/6 o.)*

Hagyományteremtő bált rendeztek tanáraink 2000. szeptember 29-én az elsős gimnazistáknak. A mulatság a Móricka-bál nevet kapta, és derűs légkört teremtett az iskola épületében pillanatok alatt.

Rövid bevezető után minden 9/4-es és 9/6-os diák húzott egy papiroost, amin egy állat neve szerepelt. Az első feladatunk az volt, hogy a húzott állat hangján keressük meg a csapatunkat, ami szám szerint öt volt. Miután: mekegve, bégetve, nyerítve, bűzva, brekegve mindenki meglelte csoportját, elkezdődött az igaz hétpróba. Frappáns, mulatságos feladatok követték egymást, amiket egytől egyig élveztünk. Az egész délután jókedvűen, kacagva, olykor pedig pironkodva telt el.

A feladatok beteljesítése után jött az eskü, amelynek a következő volt a szövege: „Én... Mórickák gyöngye, ünnepélyesen fogadom, hogy úgy letelepszem ebben az iskolában, hogy nem füstöl ki még az ezredforduló sem. Ígérem, hogy az itt eltöltött évek nem múlnak el nyomtalanul. Igyekszem diákéveim minden napját kellemesen eltölteni, s azon leszek, hogy ezt senki és semmi ne akadályozza meg. Viszonzásképpen derűs légkört teremtek az engem oktatni szándékozó nevelőknek. Órán feszült figyelemmel és kézzel-lábbal segítem tanáraink munkáját. Iskolámat második otthonomnak tekintem, de nagyobb rendet tartok benne, mint az elsőben. Az érettségi megszervezése érdekében – saját, szerény képességeimhez mérten – mindent megteszek. Foggal-körömmel harcolok érte, és nem riadok vissza még a tanulástól sem! Isten engem úgy segéljen! Ámen!” A közösen elmondott esküt a rendezvény végén névre szólóan, írásban is megkaptuk, hogy ne feledjük: mire esküdtünk meg.

Mindezek után jött a közös szórakozás, ahol iskolánk minden tanulója kedvére mulatozhatott, táncolhatott.

Itt szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy nagyon szépen megköszönjük azt a csodás délutánt és azt, hogy gondoltak ránk, elsős gimisekre! Isten áldja meg minden nevelőnket!

A9. évfolyam nevében:

Török Annamária

FELHÍVÁS

Kedves Gyerekek!
Ebben a tanévben is megrendezzük a **Városi Bibliaismereti Vetélkedőt** az Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnáziumban, ahol a városban működő hittanos csoportok mérik össze tudásukat, felkészültségüket. Hagyományainkhoz híven a félévi bizonyítványosztás után, februárban kerül sor az eseményre, melynek győztesei részt vehetnek az immár 10 esztendőes Országos Bibliaismereti és Hittanversenyen és Találkozó, Csömörön, 2001 áprilisában. A pontos versenykiírást novemberben adjuk közre. Addig is jó tanulást, áldott készülődést kívánunk: a verseny szervezői.

FELHÍVÁS

Levélszüret

„... bármit cselekesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek!” (1Kor 10,31)

Különleges szüreten vettünk és veszünk részt iskolánkkal 11–12 éves levélszüreten. A gyerekektől származik a találó elnevezés. Hiszen ősz van, a szüret ideje. Csak mi nem szőlőt szedünk, hanem levelet – gyümölcsfák levelét.

Körülbelül 210 felsős és 9. osztályos gimnazistánkkal bicikliztünk ki szeptember 28-án és 29-én a Rágyánszki-gyümölcsösbe. 210 gyerek! Nem kis felelősség! Görcsbe rándult gyomorral indultunk az első reggelen: Szót fogadnak-e gyermekeink? Szabályosan, egymásra vigyázva közlekednek-e? Kibírják-e a kerékpárok? Hála legyen az Úrnak, nemhogy baj, de gond nélkül kiértünk nyolc órára. Munkaadónk szeretettel várt ránk. Rögtön beállította osztályainkat egy-egy sorba. Kis munkásaink lelkesen kezdték a szüretet. Gyorsan, kedvvel, derűsen dolgoztak. Fél 10 körül azonban gyengébb-erősebb morajlásokra kapták fel fejüket az osztályfőnökök. Ez nem más volt, mint az éhség jele: gyomorkorgás. 10 órakor végre körbe ülhettek a kis csapatok, s jóízűen lakmározhattak. Közben vége-hossza nem volt a tréfálkozásnak, viccelődésnek, heccelődésnek.

Sajnos a pihenőnek is vége van egyszer! Indult újra a munka. De már lankadtabban, fáradtabban vonultunk vissza a fasorokhoz. Természetesen mi, felnőttek is együtt szorgoskodtunk tanítványaink-

kal. Igyekeztünk nekik példát mutatni: hol itt, hol ott segítettünk az elmaradóknak. Sőt a gyerekek is segítették egymást! Úgy, ahogy egy egyházi iskolába járó gyerekekhez illik: a magasabb az alacsonyabbnak, az erősebb a gyengébbnek, az idősebb a fiatalabbnak.

Szeretemben, békességben (egy-egy sűrűbb lombú fánál néha morogva, zsrőtölődve) telt el a nap.

Becsülettel helytálltunk a második napon is. Elvégeztük azt a munkát, amit ránk bízta, és úgy végeztük el, ahogy elvárták tőlünk.

„Főnökünk” szeretettel és nagy figyelemmel, ránk vigyázással bocsátott bennünket a hazaútra. Érezzük, megszerette gyermekeinket. Bizonyítja a kedvesség, ahogyan beszélt és bánt velük, és hogy évről évre visszavár bennünket.

Gyermekeink is örömmel ismételik meg minden évben a szüretet. Szükségük is van az ilyen közösen végzett munkára. Jobban megszeretik egymást, igazi testvéri közösséggé formálódnak.

Mi is szívesen dolgozunk gyerekeinkkel. A jóízű, vidám beszélgetések közben megnyílnak, sok-sok ügyes-bajos dolgot, örömeiket, bánatukat osztják meg velünk. Közelebb kerül tanár és diák is egymáshoz. Kölcsönösen jobban megismerjük, megszeretjük egymást.

Az is e kétnapos munkának az eredménye, hogy tudjuk: jót és jól cselekedtünk, hogy Isten dicsőségére tettünk.

Csomor Józsefné

SÁMUEL HÍRADÓ

A nyári hetek után, szeptember folyamán új sorozat indult. Az ún. Boldogmondásokat vesszük sorra, Máté evangéliuma 5. fejezetéből. Négy csoport versenyez egymással: ügyességi és szellemi vetélkedők szeretnék elmélyíteni a gyermekek számára a még nehezen érthető jézusi szavakat.

Következő sorozatunk a Hegyi beszéddel foglalkozik majd, de adventben a főszerep természetesen a csöndes karácsonyi készülődésé lesz.

Minden kisiskolást (de főként a még konfirmáció előtt álló korosztályt) várunk! Szülőket, testvéreket, sőt óvodás gyermekeket is nagy szeretettel látunk, hogy együtt szenteljük meg az ünnepnapot!

Találkozunk minden vasárnap 9 órakor a Györy-teremben!

A Sámuel Csoport nevében:
Skorka Katalin

Az Evangélikus Általános Iskola Alapítvány, Isten iránti hálával mond köszönetet mindazoknak, akik személyi jövedelemadójuk 1 %-át iskolánk részére ajánlották fel. Az 1999-ben kapott 336 752 Ft-ot a számítástechnikai oktatás korszerűsítésére fordítottuk. Kérjük, felajánlásukkal, támogatásukkal a jövő évben is segítsék Orosháza egyházi iskolájának működését.

Adószámunk: 19061838-1-04

Az Evangélikus Általános Iskola Alapítványának Kuratóriuma

PARAKLETOS KÖNYVVÁSÁR

OROSHÁZÁN,

OKTÓBER 16-ÁN, 12-18 ÓRÁIG

AZ EVANGÉLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA
ÉS GIMNÁZIUMBAN
(BAJCSY-ZSILINSZKY U. 1.)

KERESZTYÉN KÖNYVEK, VIDEÓK, KAZETTÁK,
HITOKTATÁSI ANYAGOK, SZEMLÉLTETŐ
ESZKÖZÖK, JÁTÉKOK, PLAKÁTOK,
KÉPESLAPOK, MATRICÁK...

MINDENKIT
SZERETTEL
VÁRUNK!

A bosszú áldozatai

Emlékezés 1849. október 6-ára

Dies irae. A harag napja. Celanói Tamás megrendítő erejű költeményének kezdősora majd' félévezrede idézi a jövődő végítéletet. Az igazságos büntetés is a percnyi emberlét reménytelen végességével szembesít, hát még az, mely ártatlanokat kényszerít idő előtt örök útra. Annál felemelőbb az az erkölcsi tartás, amivel a mártírok elviselik az utolsó csapás testi és lelki kínjait.

A szabadságharc bukása után, 1849. augusztus 21–26. között a haditörvényszék – sokakkal együtt – halálra ítelt 13 hős magyar katonatisztet. Az ítéletet október 6-án hajtották végre az aradi várban. Kivégzésük jogossága, mint „fegyveres lázadóké” – nem volt egyértelmű. Az ugyanekkor Pesten kivégzett Batthyány Lajos miniszterelnök kivégzése pedig minden jog és humánus megcsúfolása, az értelmetlen bosszú elrettentő példája marad nemzeti emlékezetünk számára.

A fegyveres harcok befejeztével kezdetét vette a megtorlás. Haynau eredeti szándéka az volt, hogy a honvédseregben szolgált tiszteket rögtönítélő eljárással halálra ítélteti és kivégezteti. Haynau küldetésstudattal látott a megtorláshoz: „Én vagyok az az ember, aki rendet fog teremteni. Nyugodt lelkiismerettel lövetek agyon százakat is [...] Egy évszázadig nem lesz több forradalom Magyarországon, ha kell, a fejemmel szavatolok érte, mert gyökerestül irtom ki a gázt.” – írta az itáliai hadjárat győztesének, Radetzky tábornagnak. Ma már tudjuk: Haynau tévedett. Az általa „gaznak” nevezett érzést, eszmét nem irthatta ki.

A népek, nemzetek, közösségek és egyének sorsát nem politikusok, hadvezérek és hadseregek döntenek el. A hatalom keze akkor is meg van kötve, amikor korlátlanul érzi lehetőségeit, amikor a győztes azt hiszi, hogy a vesztesel bármint büntetlenül megteheti.

Egy Isten háta mögötti székely faluban, fenyőfák árnyékában állt egy öreg, vastag falú, fehérre meszelt kúria, és az ebédülő falán óarany füsttel bevont ovális keretben volt egy festmény. A kicsi lány tán négyéves lehetett. Magasban volt a kép, odahúzta alá nagyapó karosszékét, feltérdelt rá, és úgy bámulta az arcát, megannyi férfi arcát. Egyszer, amint épp a kép előtt térdelt, belépett nagyapó, és a kislány megkérdezte: Nagyapó, kik ezek a bácsik? Nagyapó a karjára vette, így a kislány pont az arcokkal egy magasságba került – megcirógatta az arcát, úgy

mondta: „Rokonok! Jól nézd meg őket, hogy ha nagylány leszel is, emlékezzél rájuk!” Azt már csak az édesapja mesélte el jóval később, hogy az államosításkor, amikor kirámolták a lakást, az egyik rekvirálónak megtetszett az aranynak látszó keret, leakasztotta a képet, beletaposott és kitépte a vásznat, talán nem is sejtve, hogy a „Rokonok” az aradi vértanúk voltak.

Október 6-a van. Emeljük fel a kitépott vásznat, tegyük vissza a keretbe a képet, s kegyelettel mondjuk el „szent neveiket”.

*Aulich Lajos,
Damjanich János,
Dessewffy Arisztid,
Kiss Ernő,
Knezic Károly,
Láhner György,
Leiningen-Westerburg Károly,
Nagysándor József,
Poeltenberg Ernő,
Schweidel József,
Török Ignác,
Vécsey Károly tábornokok, valamint
Lázár Vilmos ezredes.*

Október 6-a van. A nemzet gyásznapiján rájuk emlékezünk. Ők a mi múltunk. Belőlük, vérükből sarjad a jövőnk. Példát adtak életünkkel, bátorságukkal. Emelt fővel mentek a halálba.

„Amit Isten ad, kedves öregem, el kell viselnünk, mint oly sok háborús vesze-

delmet, keményen és félelem nélkül nézünk szemébe a kaszásnak, és próbált férfiként állni ki azt, amit ránk mértek” – írta cellájából Damjanich október 4-én fogolytársának, Leiningennek.

De nem volt könnyű a búcsú, a hitvestől, a gyerekektől.

✱

„Arad pedig – a magyar Golgota”

A 13 élet a tények erejével igazolja Kossuth Lajos szép, biblikus hasonlatának súlyos igazát. 13 sors – polgárok, grófok, nemesek, horvát, szerb, örmény, német, osztrák, magyar katonák életútja fut végül össze az aradi várban, hogy azután a maga tragikus végkifejletéhez jusson el azon a kora őszi reggelen. „Közeledtünk a kitépött helyhez” – emlékezik vissza az áldozatokat kísérő minorita atyák egyike –, s én megvallom, érzékenyen könnyeztem. Nagysándor ezt észrevéve hozzám fordult, s így szólt – tegnap Ön vigasztalt engem és most sír. – De ekkor már az oszlopok előtt állánk. Ekkor odajött hozzám Leiningen, s noha ágostai vallású volt, így szólt: „Imádkozzunk tisztelendő urak együtt, hisz mindnyájan keresztények, mindnyájan egy atyának gyermekei vagyunk. Tettük is egy szívvel-lélekkel. Erre következett az ítélet fölolvása, s kezdetét vette a vérfagyhalál működés.”

Poeltenberg Ernő búcsúlevele apjához, Leopold Poelt von Poeltenberg lovaghoz

Arad, 1849. október 5.

Legdrágább szegény apám!

Isten a tanúm, majd megszakad a szívem, amikor ezt a szomorú rettenetes hírt közlöm: mire ezeket a sorokat megkapja, már nem leszek. Tíz perccel ezelőtt halálra ítélték. Hogyan kerültem ebbe a szerencsétlenségbe érzésem ellenére, nézeteim ellenére, az uralkodó és a haza iránti minden szeretetem ellenére, legjobb apám maga is tudja! És mindenki, aki ismert engem!

Szerencsétlen sorsomra való tekintettel bocsássa meg, drága apám, ami fájdalmat okoztam magának életemben.

Vegye magához jószágon hűn szeretett szerencsétlen feleségemet és gyermekeimet. Vigasztalja ezeket a szegény, szegény teremteteket, áldja meg érte az Isten!

Jó anyám, utolsó kérésem, legyen vigaszom ebben a szomorú búcsúórában, hogy nem hagyja el angyali jószágú szegény feleségemet és gyermekeimet.

Ha tudok, írok még drága szereteteimnek. Isten vigasztalja meg őket, és törölje ki jó szívükből emlékem keserűségét!

Mint gyermeke, hű tisztelettel csókolom meg apai kezét gondolatban, és még egyszer istenhozzádot mondom magának!

Szegény fia: Ernő

A „Ravasz Antal Alapítvány” névadójáról

A lkalmanként közzé tesszük a Harangszó hasábjain a „Ravasz Antal Alapítvány” felhívását, hírt adunk a díjazottokról. Az Orosházi Evangélikus Egyházközség kezelésébe adott alapítványt dr. Fehér Dezsőné dr. Ravasz Magda (1930) budapesti kémikus, kandidátus és testvére, Ravasz László (1936) közgazdász, a Hawaii-szigeteken élő szállodaigazgató hozták létre édesapjuk emlékének ápolására. Célja, hogy a „szociálisan rászoruló, jól tanuló, keresztyén szellemben nevelkedő tanulók részére adjon rendszeres, havi ösztöndíjat.”

Orosháza 1744-es alapítói között, mint „fő ügyvivő”-t első helyen említik Ravasz Györgyöt. Ő és leszármazottai szorgalmasan dolgozó, józanul élő, tisztességes gazdálkodók voltak. Kezdetben erre az éjtt nappallá tévő, néhány tucat orosházi evangélikusra épült a település gazdasági élete, földművelése és állattenyésztése. Munkatapasztalatuk, a nemzedékről nemzedékre hagyományozott földszereket vitte őket előre, a gyarapodó és elismert orosházi gazdálkodó családok közé. Az 1800. évi összeírásban már 12 Ravasz nevű családfő szerepel. Az alapítvány névadójának dédapja az 1860-as években a község többször megválasztott bírása, nagypapja és édesapja is tekintélyes földbirtokkal rendelkeztek.

Az 1898. május 22-én, Orosházán született Ravasz Antalt törekvő szülei – Ravasz Ferenc és Kovács Julianna – polgári iskolában taníttatták. Akkortájt járt ide a kiváló tanárrá lett Holescska Gyula és Sass Árpád, a mérnök Kovács Lajos, az orvos Dénes János és Pálka Lajos, az állatorvos Dén Sándor, a bankigazgató Hézer Béla, a későbbi híres kertész Zatykó testvérek, a jó nevű szabómester Heckel Dezső, a képtáralapító festőművész: Boldizsár István.

Orosházáról Szegedre, az Állami Főreáliskolába vezetett az útja, amit kitűnő eredménnyel végzett el. Részt vett az első világháborúban, Ferenc és Lajos nevű testvére odaveszett, neki szerencséje volt. Beiratkozott a budapesti József Nádor Műszaki Egyetem gépészmérnöki karára, ahol 1925-ben gépészmérnöki oklevelet szerzett. Miután apja meghalt, 112 hold földet örökölt. Úgy határozott, hogy mérnöki diplomáját, német, francia és olasz nyelvtudását saját gazdaságának felvirágztatásánál hasznosítja.

1928-ban feleségül vette az aradi Heitz Juliannát, aki anyai ágon az orosházi „Uri” Horváth családból származott. Házaságukból két gyermek, az alapítványt is tévő Magda és László született.

Az évek folyamán korszerű mintagazdaságot alakított ki tanyáján, több épülettel, megfelelően felszerelt munkáslakásokkal, takarmánysilókkal, artézi kúttal. Olvasta a hazai és nemzetközi szakirodalmat, felismerte, hogy a hússertés a jövő. Egyik úttörője volt a yorkshire tenyésztésének, messze földön híres szarvasmarhái és lovai voltak. Mint a mezőgazdasági kiállítások állandó résztvevőjét és díjazottját – édesapjához hasonlóan –, őt is a szűkebb és tágabb környezetének megbecsülése, tisztelete övezte.

Ősei evangélikus hitét mindvégig gyakorolta, az orosházi egyházközség presbitere volt, ugyanakkor a kardoskúti evangélikus egyház felügyelőjeként nagymértékben segítette a kardoskúti templom felépítését.

1932-től a Független Kisgazdapárt elnöke Orosházán, a vármegyei törvényhatósági bizottság tagja. 1945. november 4-től 1947. július 25-ig nemzetgyűlési képviselő volt, az 1947-es baloldali választási csalás után befejezte aktív politikai pályafutását,

„Kevés olyan jellemes, becsületes, mindig igazat mondó embert ismertem életemben, mint az Édesapám volt. Kemény, gerinces, elveihez minden körülmények között ragaszkodó egyéniség volt. Amikor minden, amiben hitt, amit hirdetett és amiért harcolt, összeomlani látszott, visszavonult a közéleti szerepléstől” – emlékezett rá lánya, dr. Ravasz Magda.

Elkezdődött a nagyobb gazdák üldözése, a rendőrök naponta zaklatták, olyan beszoigáltatási kötelezettséget róttak rá, amit csak komoly nehézségek árán tudott teljesíteni. 1949 őszén átadta birtokát a Sertésenyésztő Nemzeti Vállalatnak. Elüldözték az ősei által 200 éve folyamatosan lakott szülőhelyéről, Budapestre költözött. 1950-től (mint gépészmérnök) a Ganz–Mávg motorszerkesztési osztályán dolgozott, s 1958-ban innen is ment nyugdíjba. A Fasori evangélikus gyülekezet tagja volt, egészen 1990. július 21-én bekövetkezett haláláig. A róla elnevezett alapítvány a mai orosháziak előtt is ismertté teszi Ravasz Antal nevét. Megérdemli.

Orosháza és Keszthely

művelődéstörténeti kapcsolata

Meglepetéssel olvastam a terjedelmes írás címét, s hamar kiderült, hogy amit kezemben tartok, az csak „kiemelés”. Dr. Szabó István keszthelyi egyetemi tanár, rektorhelyettes, a Veszprémi Egyetem Georgikon Mezőgazdaság-tudományi Kara Növényteni és Növényélettani Tanszékének vezetője saját, korábban megírt tanulmányából küldött számunkra egy gazdag, tartalmas kivonatot.

A meglepetést természetesen az jelentette, hogy a tetemes földrajzi távolság ellenére összekötő szálak vannak a két város között. S hogy mik lehetnek ezek?

Már az intézet jogelődje, az 1797-ben alapított Georgikon felsőfokú tanintézet is nagy szerepet játszott az ország gazdasági életének fellendítésében, a nemzeti műveltség terjesztésében. De különösen fontos, hogy sok ismert személyiség életének meghatározó részévé lett e két település.

1. Báró Eötvös József nevelője Pruzsinszky József volt, aki a Martinovics-féle összeesküvésben való részvétele miatt börtönbüntetést is szenvedett, majd a Georgikonban lett másodtanár, később a keszthelyi uradalom tisztartója. Amikor Eötvös 1867-ben ismét vallás- és közoktatási miniszter lett, a keszthelyi tanintézet már a függetlenségét visszanyert nemzet fejlődéséhez szükséges szellemben munkálkodhatott.

2. Petőfi István életében érdekes módon, Szendrey Júlián és Petőfi Zoltánon keresztül kapcsolódik Keszthely és Orosháza: Szendrey Júlia édesapja, Szendrey Ignác a Georgikonban tanult, előbb a Fesztetics, utóbb a Károlyi birtokon volt felügyelő, majd 1836 táján az orosházi uradalom gazdatisztje volt. Petőfi Zoltán – apja halála után – sokat időzött nagybátyjánál, Csákon, és gyakran látogattak be Orosházára.

3. Mokry Sámuel lelkész, gimnáziumi tanár, jeles gabonanemesítő, aki Tessedik Sámuel unokáját, Mikolay Johannát vette feleségül, a feljegyzések szerint ugyancsak a keszthelyi gazdasági akadémián tanult.

4. Nem orosházi születésű, de az Orosházán 1935–37 között születőben lévő evangélikus gimnázium katedrájáról került Keszthelyre és ott a Gazdasági Akadémia talajtani laboratóriumának vezetője lett.

Az utóbbi évtizedekben különösen sok orosházi tanult a keszthelyi Agrártudományi Egyetemen. Elmondhatjuk, hogy Keszthely és Orosháza kapcsolata valóban érdekes és gyümölcsöző. Ezt az ott végzett, valamint a most is ott dolgozó orosháziak hosszú névsora mindennél ékebben bizonyítja. (FE)

Felelősségre indító öröm

avagy

miért lehetnének még többen az orosházi evangélikus igehallgatók?

Természetesen Istennek vagyunk nagyon hálásak azért, hogy az orosházi evangélikus istentiszteletek vasárnap délelőtti látogatottsága mintegy 200–300 között mozog, s ha ehhez még hozzáveszem, hogy a 9-kor kezdődő gyermek-istentiszteleten is 50–100 között van a létszám, és jó néhány felnőtt is ott hall igét, akkor még jobbnak mondható a helyzet. A nagyünnepi több százas, vagy ezres létszám most nem témánk.

Egy vérbeli lelkész azonban mindig azt nézi, hogyan lehetne még többet tenni azért, hogy ne „csak” 200–300 testvér jöjjön el a templomba, hanem sokkal többen.

S erre a megszólásra a következő olvasmányélményem indít.

Megtisztelő felkérést kaptam, hogy tartsak előadást „Az igehirdetés hatalma” címmel a mögöttünk levő szeptemberi lelkészkonferencián, s ahogy szoktam, összeállítottam a forrásaimat, szakönyveimet, hogy az abból merített anyag, a töprengés és imádság közben kapott meglátás és kollégáktól érkező impulzusok segítségével kialakítsam az előadást. Olvasmányaim közé bekerült hajdani gyakorlati professzorom, Dr. Groó Gyula professzor úr 1974-ben kiadott jegyzete, ún. stencilezett formában. Lényegében ebből az anyagból vizsgáztam annak idején, még a 60-as évek végén (bár akkor nem volt meg nyomtatott állapotban, csak a professzor előadása nyomán jegyzeteltünk).

S amikor most újra átolvastam a jegyzetet, megdöbbenő örömmel tapasztaltam, hogy Orosházának milyen jelentős szerepe volt, lehetett hajdan a tudományos színvonal tekintetében országos szinten is. Pontosabban, az orosházi Evangélikus Gyülekezetnek lehetett nagyon komoly súlya az elmúlt században a honi Evangélikus Egyházon belül.

Ám még ennél is pontosabban: Groó professzor stencilezett jegyzetének 4. §-a foglalkozik „Az igehirdetés történetével”. Végigveszi az apostoli kort, az óegyházi kort, a középkort, a reformáció korát, s természetesen felvázolja az újkort is, a 19. századot és a legújabb kort – mikor kik, és hogyan prédikáltak.

S most, mint orosházi lelkész, nagy örömmel találtam rá a jegyzet 45. oldalán a történeti ismertető következő monda-

tára: „A múlt század magyar igehirdetői közül Székács József és Gyóry Vilmos a kultúr-protestáns irány jeles igehirdetői, kiváló nyelvművelők, stilszták.” Az idézetben az örvendeztetett meg, hogy óriási elődökhöz kapcsolódik Orosháza, valódi szellemi nagyságokhoz. Nem véletlen, hogy a templom a Gyóry Vilmos téren van, s az sem, hogy van Székács József utca a településen. Az is nagy öröm, hogy mind a Déli Püspöki Hivatal fogadó-jában, mind a Budapesti Deák téri egyház-köztség gyülekezeti termében ott látható Székács József nagyméretű festménye.

Vagyis csodálatos szellemi magasságokkal dicsekedhet(ne) Orosháza. S különösen is az evangélikus egyház-köztség, hiszen Gyóry Vilmos jeles szellemi tevékenységével az egész magyar kultúrát és művelődést gazdagította (vö. emléktábla a felvégi parókián). S a kései utód alázattal rácsodálkozik a szellemi nagyságra, és abban a reményben, hátha egyszer csírázni kezdenek azok az örök értékek, amelyeket ők hirdettek annak idején. Mert napjainkban – tisztelet a kivételnek – szörnyű szellemi ellaposodás következett be, és olykor fáj korunk modern emberének bornírt viselkedése, trágár beszéde, környezetét és önmagát pusztító magatartása, istentelensége, hitelensége.

Egy mai, orosházi evangélikusnak a legjobb értelemben véve büszke öntudattal kellene tudnia, hogy az egyetemi jegyzetben példaként említődnek olyan szellemi nagyságok, akik Orosháza múltjához szorosan hozzátartoznak. S ezt nemcsak tudnia kellene, hanem sokkal nagyobb szellemi és lelki elkötelezettséget kellene megélnie a templom, az istentisztelet, az egyház-község felé. A múlt nagyjai is hívogatnak a templomba, akikre – jó értelemben – büszké lehetünk. A templomba pedig azért hívogatnak (ők is), mert az életnek és az örök életnek éltető forrásáról van szó, amely egyrészt ezt az életet teszi gazdaggá, másrészt az üdvösségünk evangéliumát, jó hírt hallhatjuk ott, és úgy vihetjük magunkkal, hogy gyógyítón hassa át egész múlandó életünket.

Öröm volt olvasni az említett jegyzetben az orosházi vonatkozású neveket, tényeket, de ma is elkötelezettségre indító erővel szólalnak meg a nagy ősök.

Millennium

Ünnepel a magyar nyelv és irodalom is!

A magyar keresztény állam létrejöttére, 1000 éves történelmére emlékezünk ebben az évben. A különböző nemzetségek által lakott országban Szent István királyunk szigorú törvényeivel létrehozta a magyar állam- és egyház-szervezetet. Ám ahogy ez akkoriban még nem volt elegendő egy erős nemzet létrejöttéhez, úgy ma sem csupán az országhatárok tartják össze, egységben Magyarországot. Sőt, a határokon kívül élő magyarok számára korántsem ez jelenti a magyarságot.

A közös nyelv, a közös kultúra, a közösen átélte értékek tarthatják csak össze a sokfelé szétszórt magyar nemzetet. Magyarnak lenni ma nem állami hovatartozást jelent, hanem az érzésnek és gondolatnak egy speciális módját, ami ezer év értékeiből szűrődött le: kultúrát. A kultúra legfőbb hordozója pedig az anyanyelv, amelynek legfontosabb élettere és fejlesztője a szépirodalom. Ezért millenniumi kutatásunk, tájékozódásunk során nem szabad elfeledkeznünk ezekről a területekről sem.

A korai latin nyelvűség után a 16. században nyílt először lehetőség arra, hogy az iskoláztatás és a könyvnyomtatás révén mind szélesebb körben elterjedjen a magyar nyelvű írásbeli kultúra. A reformáció tudós írói kezdettől a nép nyelvén szóltak a néphez: magyar nyelvű lett az istentisztelet, lefordították a Bibliát, a zsoltárokat és a legfontosabb egyházi tárgyú műveket, s ennek érdekében, illetve eközben a fordítók hozzáálltak nyelvünk leírásához és bizonyos mértékű szabályozásához, egységesítéséhez is. A magyar nyelv – most már alkalmassá téve rá – győzelemre jutott a szépirodalomban is; új formájú, új műfajú művek születtek ezen a nyelven. A magyar nemzeti nyelv létrejöttével együtt pedig megfogalmazódott a nemzetti válás vágya is. Nemzet és nyelv, haza és anyanyelv – elválaszthatatlan fogalmak. A millenniumi ünneplésekor így elengedhetetlen számunkra alaposan megismerkednünk – nemzetünk történelmünk mellett – kultúránk legfőbb hordozójának értékeivel.

Folytatás a 17. oldalon (lásd keretes rész)

Nagy Ervin:

Igehirdetés

a felsősök reggeli áhítatán, az Evangélikus Iskolában

Az igazak ösvénye olyan, mint a felragyogó világosság, mely egyre világosabb lesz délég. (Péld 4,18)

ASzentírás nyelvében az „igaz” ember fogalma nem egészen azt jelenti, mint a mai szóhasználatunkban. Számunkra igaz ember az, aki bűn nélkül él. Akinek sikerül hiba és a törvények, szabályok megszegése nélkül élnie az életét. Az ilyen embert tartjuk mi igaznak.

A bibliai jelentésben némileg máshová kerül a hangsúly. Az igaz ember ellentéte a bűnös ember volt akkor is, és ma is. A kettő között azonban különbség van. Ezt a különbséget próbálom meg érzékelteni.

Gondoljunk most magunkra úgy, mint akik részei vagyunk egy nagyobb egésznek! Mindenki az, csak van, aki ezt nem hajlandó elfogadni, vagy egyszerűen nem tud róla. Mert vannak emberek, akik egyedül akarnak maradni, úgy, hogy vágnak társaságra, csak éppen nem akarnak másokhoz alkalmazkodni. (Talán sokak rossz hangulatát ez okozza, anélkül, hogy tudnának róla.)

Hasonlít ez arra, mint amikor valaki egy zenekarban ül. Lehet az, hogy szándékosan rosszat játszik, akár azért, hogy készakarva elrontsa a közös művet, akár azért, hogy bánni áron is, de rá figyeljenek, hogy ő legyen a középpontban. Am az is lehet, hogy az illető odafigyel a kottára, odafigyel a többi szólamra, legfőképpen a karmesterre, és arra törekszik, hogy hibátlanul játsszon, és játékával minél inkább hozzájáruljon a szép, közös alkotáshoz.

Remélem, érthető a kép. A kettő közül az utóbbi az igaz ember. Az, aki tudja, hogy van kotta, és van egy karmester, aki valami szépet akar létrehozni, a zenekarral együtt.

A tanulásnak, a növekedésnek ez is része. Egyre jobban észre kell vennünk az élet minden területén, hogy részei vagyunk egy nagy egésznek. Részei vagyunk a családnak (akármilyen is az a család), részei vagyunk az iskola közösségének (nem csak az osztálynak, és nem is csak a diákságnak), részei vagyunk a városnak, a nemzetnek. Részei vagyunk a gyülekezetünknek, az egész egyháznak, és mindegyikben megvan a helyünk, szerepünk, feladatunk.

Kétféleképpen cselekedhetünk ezek után:

1. Valaki megteheti azt, hogy füttyül az egészre, hadd menjen minden a maga útján, őt pedig hagyják békén. Az ilyen ember azt kockáztatja, hogy az egész élete célt téveszt.

2. Valaki fogja magát, és megnézi, megkeresi, hogy hol a helye, mi a feladata a nagy egészben. Hogy hol tudja hasznossá tenni magát. Én hiszem, hogy ezen az úton érdemesebb járni!

Ha tudomásul veszed, hogy helyed van Isten teremtett világában, és neki látsz, hogy megkeresd magadnak ezt a helyet: akkor igaz ember vagy. S mihelyt elkezdted a magad helyét keresni: attól a perctől kezdve már a világosság ösvényén jársz. Csak le ne tévedj róla! Úgy legyen!

Elhangzott 2000. szeptember 11-én.

„Egy kincse van minden nemzetnek adva. Míg azt megőrzi híven, addig él. E kincs neve: az édes anyanyelv.” (Jókai Mór)

Olvasd el a következő műveket! Nézz utána a könyvtárban vagy az Interneten, hogy miért fontosak az irodalomtörténet és a magyar történelem számára!

1. Szent István Intelmeiben a keresztény erények gyakorlása
2. Szentek (István, Imre, László, Gellért, Margit) legendái közül legalább egyet részletesen ismerj meg!
3. Ómagyar Mária-síralom
4. Vízolyi Biblia
5. Szenci Molnár Albert zsolnárfordításai
6. Kölcsey Ferenc: Himnusz
7. Vörösmarty Mihály: Szózat
8. Híres magyarországi könyvtárak (Pannonhalma, Bibliotheca Corviniana, Debrecen, Országos Széchényi Könyvtár) közül legalább egyről szerezz ismereteket!

Az érdeklődők utánanézhettek a következő témáknak is:

- Pázmány Péter prédikációi
- A nyelvújítás

2000-ben, a millennium évében Sydney neve belevésődött a tudatunkba, az ausztrál város az olimpia színe volt, és nem túl nagy létszámú nemzetünk sportolói csodálatos eredményeket értek el, hiszen a több mint 200 résztvevő ország között a 13. helyen végeztek. Az aranyok, ezüstök, bronzok, ponthozó helyezések, mind-mind nagy örömmel töltötték el bennünket.

Voltak, voltak, akik imádsággal és áldással gondoltunk az ott küzdő sportolóinkra. Ezen áldáskívánások és jó szavak közül is az egyik magyar sportoló, minden idők legnagyobb magyar öttusázója, Balczó András (evangélikus lelkész fiaként nőtt fel) szavait osztjuk meg a kedves olvasókkal. Az is egy olimpiai csoda, ahogy Balczó András a XXVII. Nyári Olimpiai Játékok magyar résztvevőjéhez szól, még az elutazásuk előtt „Üzenet Sydneybe” címmel. A Magyar Nemzet 2000. szeptember 9-ei számában jelent meg ez a csodálatos stílusú és tartalmú nyílt levél, ebből idézünk részleteket, a mi okulásunkra is.

Amikor sportolóink szép és dicséretes eredménnyel, október 2-án hazatértek, még akkor is aktuális minden sora. Az egész nyílt levél közlésére nincs módunk. De a visszaérkezettekhez is szól – mindent megelőlegezve – a nagy magyar neves sportoló és mélyen hívó evangélikus testvérünk, Balczó András, aki a következőket írja:

„Sikerek után valószínűleg másban lesz részetek, mint amit elképzeltetek. Ha életetek nagy vitorlásversenyén az elvtelen megalkuvások evezőit nem használjátok, akkor a kormányos szerepét az a Jézus veszi át, aki tudja, hol vannak a zátonyok. Ő, aki életét adta barátaiért, szabaddá tesz mindentől, ami nem ő maga [...] Nem úgy alakult az életem, ahogy elképzeltel, hanem más-hogy – de sokkal jobban. Nem baj, ha vannak elképzeléseink a jövőről, csak ne váljunk rabjainvá [...] Az emelt fő feltétele nem a nyereség, hanem az elszántság. »Légy bátor, álljunk helyt férfiasan népünkért és Istenünk városaiért! Az Úr azt tegye, amit jónak látszik szemében.« (Krónikák könyve) Ha őszintén, nyitott szívvel beszéltek, jöhet belőletek fényes, ríkató mondat, amelytől sok millió magyarnak elszorul a szíve, és még a pénzhitívé züllöttek is megérzik, hogy összetartozunk.”

Olimpikonjainkra szeretettel és köszönettel gondolunk, de hálás szívvel köszönjük meg Balczó Andrásnak is ezeket a sorokat, és az egész levelét. Az egykori evangélikus papgyerek egész életében hű maradt hitéhez, és világra szóló olimpiai eredményeivel azt is elérte, hogy nem szabad nem odafigyelni szavaira.

R. J.

„Az Úr csodásan működik!”

ADOMÁNYOK
HARANGSZÓ ÚJSÁGUNKRA
(2000. május 19.–2000. október 6.)

Ez az általunk is nagyon szeretett ének jut az eszünkbe, valahányszor arra gondolunk, hogyan is indult idei óvodai tanévünk.

Ebben az évben nagyon korán – még márciusban – megtörténtek az óvodai beiratkozások. Természetesen azzal a céllal, hogy mindenki tisztán lásson, hiszen jól tudtuk, hogy egyre fogyó gyermeklétszámmal kell mindannyiunknak szembenézni.

Szomorúan vettük tudomásul, hogy a fenti körülmények miatt, két éven belül, gyakorlatilag három óvoda szűnt meg a városban. Tudtuk, hogy a csökkenő gyermeklétszám óvodánkat sem fogja kímélni. Mégis abban reménykedtünk, hogy nálunk nem lesz drasztikus a létszámcsökkenés, és nem kell óvodai csoportokat megszüntetni.

A tavaszi hónapokban lezajlott beiratkozások után végül is a 42 iskolába induló kisgyermek helyett ugyanennyi új apróság érkezett óvodánkba. Ennek nagyon örültünk, hiszen így lehetőséget kaptunk arra, hogy tovább folytathassuk azt a nevelőmunkát, amit immár tíz éve felvállaltunk.

A nyár folyamán biztatást, megerősítést jelentett az újabb jelentkezők beiratkozása. Ugyanis további 12 szülő gondolta úgy, hogy gyermeke, számára a keresztyén nevelést választja, az evangélikus óvoda falai között.

Számunkra meglepetés és boldog öröm volt, hogy a szülők pozitív véleménye is megjelent a beiratkozás során, hiszen jó néhányan átíratkoztak hozzánk másik óvodából.

Kereshetnénk az okokat természetesen. Vajon miért tartják a szülők vonzóknak óvodánkat? Mert jól felszerelt? Mert különleges a térképész a csoportszobákban a galériákkal? Vagy a csodálatosan felújított udvar, amit választanak? Netán megérezték, megértették a szülők, hogy gyermekük nevelése az Úr Jézus közelében a legbiztonságosabb? Sorolhatnánk azokat a dolgokat, belső és külső tulajdonságokat, emberi erényeket, melyek

alapján jó vélemény alakulhat ki egy-egy óvodáról.

Talán mégsem ez a döntő, nem ez az igazán fontos.

Az történet, ami óvodánk történetében az eltelt években annyiszor, hogy Isten megáldotta, segítette ennek a helyzetnek a létrejöttét. *Kegyelme újra felragyogott nekünk!* Megerősítést, biztatást kaptunk a folytatásra.

Hatalmas felelősség és öröm is ugyanakkor, hogy újra és újra felvállalhatjuk azt a missziói feladatot, amit az egyházi óvodai nevelés jelent a családok életében, és természetesen a nevelői közösség életében is.

Naponta átéljük, hogy ezt a felelősségteljes munkát milyen nagy szeretettel segítik azok a testvéreink (evangélikus iskolánkban, a gyülekezet vezetésében), akik ugyanúgy szívügyüknek tekintik az egyházi óvoda ügyét, ahogyan mi.

Tudjuk, ha úton vagyunk az Úr Jézus felé, akkor egyre közelebb kerülünk egymáshoz is.

Milyen jó, hogy mi csodálatos kincsekkel, apró gyermekkezeket fogva haladtunk ezen az úton.

Mostanában gyakran mondjuk kolléganőimmal együtt: ezért a reményteljes helyzetért mi nem sokat tudunk tenni, ez Isten végtelen szeretetének újabb hatalmas jele!

Imádságaink – lelkészünkkel együtt – újra és újra arról tesznek biztosságot, hogy hálás szívvel éljük meg: szükség van a szolgálatunkra, továbbra is vinnünk kell az evangélium jó hírét embertársaink közé.

Örülünk annak, hogy gyülekezeti testvéreinknek beszámolhattunk óvodánk öröndetes eseményeiről, és kérünk mindenkit: imádságos szeretettel gondoljon mindennapi munkánkra, hivatásunk betöltésére.

Köszönettel és áldáskéréssel fejezem be ezt az írást.

Révészné Tóth Erzsébet
óvodavezető

Balogh János és neje	1000 Ft
Király Ferenc	1500 Ft
Szász Antal	500 Ft
Németh Ferencné	500 Ft
Csákó Gyuláné (Budapest)	1500 Ft
Pusztainé Nagy Erzsébet	500 Ft
Balogh Sándorné	500 Ft
Szekeres Istvánné	700 Ft
Pleskó Pál	3000 Ft
Kovács Ferencné	500 Ft
Szula János	1000 Ft
Gombkötő Mihály és neje (K.kút)	500 Ft
Dr. Kiss A Sándor (Szeged)	1000 Ft
Macher Lajosné	1000 Ft
Kalmár Pálné	1000 Ft
Sin György (Győr)	1200 Ft
Bakk Sándorné	1000 Ft
Tóth Lenke	1000 Ft
Györgyi Bálint	1000 Ft
Hajdu Sándor	1000 Ft
Gyöngyösi Károly	500 Ft
Gyöngyösi Katalin	500 Ft
Németh Lászlóné (Tótkomlós)	1000 Ft
Nagy Dénesné	500 Ft
Németh Istvánné	500 Ft
Tóth György	1000 Ft
Dr. Farkas Péter	3000 Ft
Vági Lászlóné (Nagymágocs)	1000 Ft
Garai Andrásné	2000 Ft
Bérczes Elemér és neje	2000 Ft
Pleskó Pál	2000 Ft
Török Lajos	1600 Ft
Czikora Lajos (Kardoskút)	1000 Ft
Kovács Imréné	1000 Ft
Dr. Szabó István (Keszthely)	2000 Ft
Tóth Sándorné	1000 Ft
Szabó Józsefné	1000 Ft
Dobsa Józsefné	500 Ft
Ur Elekne	2000 Ft
Pataki Etelka	1000 Ft
Németh János	1000 Ft
Szász János és neje	2000 Ft
Tömböly Jánosné és családja	2000 Ft
Dr. Misurda Mihályné	1000 Ft
Szekeres Istvánné	500 Ft
Bakk Sándorné	1000 Ft
Csiszár Mihályné	1000 Ft
Nagy Jánosné	500 Ft
Tóth Lenke	1500 Ft
Torda M. Sándorné	500 Ft
Borcsiczky Józsefné	500 Ft
Istennél tudvalévő 5 testvér	4800 Ft

Banki átutalással érkezett adományok:

Dénes Lóránt (Budapest)	5000 Ft
dr. Szekulesz Ágnes (Budapest)	1000 Ft
Faludiné Szita Margit (Budapest)	500 Ft
Dr. Gáspár Györgyné (Budapest)	2000 Ft
Dr. Fehér Dezsőné (Budapest)	1000 Ft
Topcsiov Ferenc (Budapest)	500 Ft
Szabó Károly (Csanádapáca)	1000 Ft
Dr. Pusztai Zoltán (Budapest)	2000 Ft
Dr. Györgyi Sándor (Budapest)	1000 Ft
özv. Pataki Ferencné (Kondoros)	3000 Ft

KÖSZÖNJÜK!
ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN
AZ ADAKOZÓKON!

TÁJÉKOZTATÓ

Szeretettel tájékoztatjuk Kedves Testvéreinket, hogy az *önkormányzati óvodákban* ebben a tanévben is beindítottuk óvodás gyermekek számára a hittanfoglalkozásokat. Jelentkezni erre az óvodák vezetőinél lehet.

A játékos foglalkozásokat Skorka Katalin lelkészünk vezeti.

Nagyobbak részére hittanfoglalkozásokat az *önkormányzati iskolákban* is tartunk, ahol a gyermekekkel Ribár Jánosné foglalkozik.

Tehát, akinek a gyermeke nem az egyházi óvodába, illetve iskolába jár, az is hallhat az Úr Jézusról, az is részesülhet hittanoktatásban.

Szeretettel várunk minden jelentkezőt!

ESEMÉNYNAPTÁR

Összeállította: Ribár János szerkesztő

• Október 14., szombat

Országos evangélicizáció Kiskőrösön.

• Október 22., vasárnap

Délelőtt az istentisztelet befejező liturgiájában megemlékezés a déli harangszóról, egy nemrég megjelent, nagyon szép kiállítású és gazdag tartalmú könyv segítségével. A „*Déli Harangszó*” c. kötet a Magyar Millenniumi Kormánybiztos Hivatalának gondozásában (háttérben a Nemzeti és Kulturális Örökség Minisztériuma), Visy Zsolt szerkesztésében látott napvilágot. Alcíme „Tanulmányok a pápai rendelet félévezredes jubileumára”. A könyv bevezető értekezéséből megtudjuk, hogy 1456. július 22-én a keresztényen erők Nándorfehérvárnál legyőzték a török hadsereget. Óriási veszedelmet jelentett Európa számára a török, ezért is rendelte el III. Calixtus pápa az örök veszély közeledtekor a harangozás kötelezettségét 1456. június 29-én. Alig egy hónap múlva következett be a hatalmas véráldozatot követelő győzelem. VI. Sándor pápa pedig 1500. augusztus 9-ei bullájával rendelte el a déli harangszót, s „ez a messze hangzó jeladás világszerte minden délben még ma is erre az eseményre emlékeztet.” Függetlenül attól, hogy pápai rendeletről van szó, fontosnak tartjuk a megemlékezést a déli harangszóról, mert ebben jelentős szerepe volt a nándorfehérvári diadalnak. Hunyadi János, Szilágyi Mihály és Kapisztrán Szent János neveit illendő az emlékezetbe idézni.

• Október 23., hétfő

NEMZETI ÜNNEP. Az 1956-os forradalom 44. évfordulóján két megemlékezésre is sor kerül városunkban. Az egyik délelőtt 11 órakor lesz a Történelmi Emlékparkban. A másikat – a reformációi sorozat első alkalma után – gyülekezeti termünkben tartjuk.

• Október 23–26., hétfő–csütörtök

REFORMÁCIÓI SOROZAT lesz naponta 17 órai kezdettel. Előadó és igehirdető vendégünk Pintér János ny. esperes, aki 15 éven keresztül volt az orosházi gyülekezet lelkésze és az egyházmegegye esperese. Az esték első sorban olyan témákkal foglalkoznak, amelyek hitbeli és gyakorlati kérdéseket érintenek. A sorozatot október 26-án úrvacsorai istentisztelettel fejezzük be. Mindenkit szeretettel hívunk és

várunk, egyrészt tanulni és elmélyíteni hitünket, másrészt pedig testvéri találkozásra a gyülekezet egykori, hűséges lelkészével.

• Október 28., szombat

Lelkészkutatásra hívunk! Beiktatjuk hivatalába Skorka Katalin lelkészt, akit az egyházi besorolása ezután nem segédlelkész, hanem parókus lelkész lesz. Erre az ünnepi istentiszteletre – amely október 28-án, szombaton délután 15 órakor kezdődik – mindenkit örömmel és szeretettel hívunk és várunk. Az ünnepi istentisztelet után közgyűlésre kerül sor, aminek egyrészt gyülekezet-történeti jelentősége van (hivatalos jegyzőkönyv készül az eseményről), másrészt a köszöntések hangoznak el. A közgyűlés után szeretetvendégség és fogadás a „Hajnal” Óvodában.

• Október 31., kedd

A REFORMÁCIÓ ÜNNEPNAPJA! Eltekintve attól, hogy nem állami ünnep, hanem munkanap, mi mégis ünnepelünk ezen a napon. Azt, hogy Luther Márton 1517. október 31-én közhírré tette az eredeti, originális bibliai üzenetet, hogy egyedül Jézus Krisztus a mi üdvözítő Urunk. Kiszögezte a 95 tételt a wittenbergi vártemplom kapujára, és újra elindította diadalútjára a tiszta evangéliumot, hogy miképpen lehet mienk az üdvösség. Ezért október 31-én, kedden délelőtt 10 órai kezdettel istentisztelet lesz, este 17 órakor pedig a hagyományos fúvóskonzertre kerül sor. Ünnepi megemlékezés és záró áhítat adja meg az esti alkalomnak a lelki tartalmat. Tehát kiemelten is közreadjuk: *október 31-én 10 órakor istentisztelet, 17 órakor innepély.*

• November 1., szerda

TEMETŐI ISTENTISZTELETEK mind az alvégi, mind a felvégi temetőnkben, azonos időpontban, 14 órai kezdettel, a szokott helyen, vagyis a ravatalozók előtt.

• November 12., vasárnap

Délután 15 órai kezdettel SZERETETVENDÉGSÉG. Tekintettel arra, hogy J. S. Bach – minden idők egyik legnagyobb zenésze – 1685-ben, azaz 315 évvel ezelőtt született, és 1750-ben adta vissza zseniális géniuszát Teremtő és Megváltó Istenének, azaz 250 évvel

ezelőtt, mi is fontosnak és méltónak tartjuk, hogy megemlékezzünk róla, akit az „ötödik evangélistának” szokás nevezni. A megemlékezést *Skorka Katalin lelkész* tartja szeretetvendégség keretében. Szeretettel hívunk mindenkit erre a szépnek ígérkező alkalomra.

• December 2–3., szombat és ádvent első vasárnapja

Ezen a hétvégén TEOLÓGUSNAP lesz gyülekezetünkben, s ez azt jelenti, hogy nem egy teológiai hallgató érkezik gyülekezetünkbe az Evangélikus Hittudományi Egyetemről, hanem a lelkészi pályára készülők egy csoportja. Már szombaton délután érkeznek, és szombaton kezdődik is a szép program, elsőként a gyülekezeti ifjúsággal találkoznak szombaton este. Ádvent első vasárnapján délelőtt 8.30-kor Rákóczi-telepi, szentetornyai leánygyülekezetekben is végeznek igehirdetést, valamint a 9 órakor kezdődő gyermek-istentiszteletből is kivesszük részüket. Természetesen a 10 órai istentiszteleten a kíséretükben levő tanárok egyike hirdeti Isten igéjét. Ezen a vasárnapon adományainkkal a lelkész-képzés ügyét támogatjuk.

DEO VOLENTE

(Isten akarata szerint) az

Orosházi
HARANGSZÓ

**következő száma
ádventben jelenik meg,**

**amikor a figyelmünk
középpontjában újra
a millennium ügye lesz,
tekintettel arra, hogy ez az
a karácsonyi ünnepi
alkalom, amikor arra
emlékezünk,
hogy Jézus Krisztus, a mi
Megváltónk 2000 évvel
ezelőtt lépett be ebbe a
látható világba, hogy
evangéliumot hirdessen és
megváltson minket a
golgotai kereszten!**

NÉPEGYHÁZI HÍREK

Összeállította: Pleskó Józsefné

KERESZTELÉSEK (3 éven aluli gyermekek)

- Kovács László és Kovács Margit leánya:
KRISZTINA MARGIT, 2000. május 28.
- Kovács Béla és Máté Éva gyermekei:
BALÁZS és BRIGITTA, 2000. május 28.
- Pál Zsolt és Valaczkai Edit leánya:
KLAUDETТА, 2000. május 28.
- Plenter Zoltán és Kenéz Gizella leánya:
TÍMEA SAROLTA, 2000. június 11.
- Németh Sándor és Sonkoly Erika fia:
DÁNIEL PÁL, 2000. június 11.
- Zábrák László és Szatmári Magdolna fia:
BENJÁMIN ZSOLT, 2000. június 11.
- Laki Zoltán és László Judit leánya:
DOROTTYA LILLA, 2000. június 11.
- Furda János és Malatinszki Ilona leánya:
SZABINA, 2000. június 25.
- Gémes József és Maszik Judit Erika fia:
GERGELY, 2000. július 9.
- Gábor Ferenc és Jankó Mónika leánya:
ZORKA LUJZA, 2000. július 23.
- Trupulai Sándor és Papp Zsuzsanna Mónika fia:
TAMÁS MÁRK, 2000. július 30.
- Orbán Tibor és Evanics Éva fia:
BALÁZS, 2000. augusztus 6.
- Szigeti Zsolt és Racsó Anna gyermekei:
DÓRA ETELKA és EMESE ANNA, 2000. augusztus 6.
- Tóth Sándor Antal és Váci Margit leánya:
ERIKA, 2000. augusztus 13.
- Krausz István és Krajcsó Piroska fia:
RÓBERT, 2000. augusztus 13.
- Bálint Péter és Mezei Szabina fia:
PÉTER OLIVÉR, 2000. augusztus 13.
- Várdai Lajos és Litauszki Erika fia:
BENCE LAJOS, 2000. augusztus 27.
- Hagymási László és Lazanyecz Anikó leánya:
ANIKÓ KATINKA, 2000. szeptember 10.
- Markovics Zsolt és Molnár Gyöngyi leánya:
DÓRA, 2000. szeptember 10.
- Madarász Géza és Jantos Szilvia leánya:
NOÉMI, 2000. szeptember 17.
- Hangyási László és Nagy Ildikó fia:
DOMINIK, 2000. szeptember 23.

ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN A GYERMEKEKEN ÉS CSALÁDJUKON!

GYÜLEKEZETI ALKALMAINK:

- vasárnaponként 9 órai kezdettel gyermek-istentisztelet (Györy-t.)
- vasárnaponként 10 órakor a templomban, 17 órakor a tanácsteremben istentisztelet
- minden kedden és pénteken reggel 8 órakor reggeli áhítat
- csütörtökönként 17 órakor istentisztelet, utána testvéri beszélgetés
- péntekenként 17 órától tizenéves ifjúsági óra
- szombatoként 19 órától felnőtt ifjúsági alkalom
- minden hónap első vasárnapján 10 órai istentiszteletünkön ünnepeljük az Úr szent vacsoráját
- minden hónap első keddjén 17 órai kezdettel presbiteri és képviselő-testületi bibliaóra

HÁZASSÁGKÖTÉSEK

- Bomba Richárd és Kiss Katalin* 2000. június 3.
- Nagy Norbert és Tihanyi Boglárka* 2000. június 3.
- Benkő Lajos és Barna Katalin* 2000. június 11.
- Krámlí Róbert és Szenteczki Henriett* 2000. július 1.
- Benedek Attila és Földi Adél* 2000. július 1.
- Nagy Róbert és Györgyi Szilvia Ágnes* 2000. július 1.
- Bónus György és dr. Lehoczki Anett* 2000. július 22.
- Bánki Horváth György és Révész Adrienn Klára* 2000. július 22.
- Jeszenszky Paulovics László és Németh Ibolya* 2000. július 22.
- Vörös János és Horváth Mária Erika* 2000. augusztus 12.
- Kovács Péter és Kotolák Mónika* 2000. augusztus 12.
- Stern Gábor és Jarabin Edina* 2000. augusztus 19.
- Kókai Tibor János és Kiss Tünde* 2000. szeptember 9.
- Hangyási László és Nagy Ildikó* 2000. szeptember 23.

ISTEN VEZESSE ÉS IRÁNYÍTSA ŐKET ÉLETÚTJUKON ÉS SEGÍTSEN MEGTARTANI FOGADALMUKAT!

TEMETÉSEK 2000. május 20.–2000. október 6.

- Ménesi István (97) · Borsos Sándorné (Fekete Edit 38) · Szabó Sándor (72) · Kovács János (67) · Bujáki Bálintné (Szirbik Erzsébet 80) · Olasz Jánosné (Bolga Éva Emma 73) · Lódi Sándorné (Urbán Irén 89) · Rajki Tóth Lajos (76) · Dr. Czeglédi Jankó Géza (79) · Tóth János (56) · Leporisz Józsefné (Gerencsér Irén 80) · Ádász György (64) · Ravasz Sándor (52) · özv. Iványi Istvánné (Benyó Erzsébet 85) · Katona István Béla (73) · Mórocz Lajosné (Kabai Sára 86) · Iványi Lajos (70) · Szukány Sándor (9 hónapos) · Barcza Lajos (50) · Faskó Pálné (Acsai Mária 69) · Csizmadia Ferenc (88) · Nyári Mihályné (Szabó Etelka 94) · özv. Németh Istvánné (Horváth Julianna 95) · Bozsek Endre (79) · Hegyi Ernő (30) · Gombkötő Lajos (89) · Oravecz Lajos (76) · Kiss Sándorné (Süle Etelka 80) · Danicska Józsefné (Venyige Irma 78) · Szlopoczki Sándorné (Bőjti Klára 46) · Mórocz Ferencné (Verasztó Julianna 81) · Csizmadia Ferencné (Madarász Etelka 84) · Csáki Lajos (70) · Mihók László (63) · Mészáros Józsefné (Libor Piroska 70) · Török Mihály (77) · Vörös Béla (85) · Orovecz László (55) · Torda Molnár Sándor (65) · özv. Vitéz Istvánné (Németh Mária 85) · Horváth Imréné (Sinkó Erzsébet 85) · Csepelényi Jánosné (Pusztai Erzsébet 77) · Horváth Kálmán (60) · Kunos Imréné (Tóth Emília 86) · Zalai Ferenc (90) · Annus Györgyné (Papp Ilona 72) · özv. Mihály Jánosné (Bánki Horváth Emília 87) · Süle János (91) · Rajki József (86) · Kovács Jánosné (Nádai Hajnalka 70) · Holecska Gyuláné (Bogos Erzsébet 80) · Gelegonya László Pál (68) · Szmata Jánosné (Csiszár Etel 88) · Varró Tamásné (Brestyánszky Katalin 45) · Szmola Jánosné (Pataki Margit 78) · Arató Mihályné (Gabnai Julianna 91) · Szokodi Mihályné (Szita Irén 92) · Dr. Körmendiné (Dr. Boksa Anna 44) · özv. Bere Sándorné (Szamák Emília 73) · Murzszicz István (57) · Nagy Imréné (Kovács Anna Terézia 85).*

A VILÁG PEDIG ELMÚLIK [...] DE AKI AZ ISTEN AKARATÁT CSELEKSZI, MEGMARAD ÖRÖKKÉ. (1Jn 2,17)